

BÖLGESEL ARAŞTIRMA RAPORLARI SERİSİ

*İHRACATTA BÖLGENİN
STRATEJİK SEKTÖRLERİ*

Yayın No:

3

Mevlana

Kalkınma Ajansı

Development Agency

2012

*Tüm hakları saklıdır. Bu eserin tamamı ya da bir bölümü, 4110 sayılı Yasa ile değişik 5846 sayılı FSEK. uyarınca kullanılmadan önce hak sahibinden 52. Maddeye uygun yazılı izin alınmadıkça, hiçbir şekilde ve yöntemle islenmek, çoğaltılmak, çoğaltılmış nüshaları yayılmak, satılmak, kiralanmak, ödünç verilmek, temsil edilmek, sunulmak, telli/telsiz ya da başka teknik, sayısal ve/veya elektronik yöntemlerle iletilmek suretiyle kullanılamaz.

İÇİNDEKİLER

1	GİRİŞ.....	7
2	ARAŞTIRMANIN KAPSAMI VE YÖNTEMİ.....	7
3	SANAYİNDE YARATILAN KATMA DEĞER VE İHRACAT	8
3.1	KATMA DEĞER	8
3.1.1	BÖLGEDEKİ SANAYİ SEKTÖRÜ BÖLGE EKONOMOSİNE NE KADAR KATMA DEĞER SAĞLIYOR?	8
3.1.2	SANAYİDE YARATILAN KATMA DEĞER BAKIMINDAN DİĞER BÖLGELERE GÖRE NE KADAR REKABETÇİYİZ?	10
3.2	İHRACAT.....	11
3.2.1	BÖLGE OLARAK İMALAT SANAYİ İHRACATINDA DİĞER BÖLGELERE GÖRE NE KADAR REKABETÇİYİZ?	12
3.2.2	BÖLGENİN İHRACAT YAPTIĞI SEKTÖRLER ÇEŞİTLİLİK GÖSTERİYOR MU?	14
3.2.3	SANAYİ YAPIMIZ YÜKSEK KATMA DEĞERLİ SEKTÖRLERE GEÇİŞİ HIZLANDIRACAK TEKNOLOJİK DÜZEYE SAHİP Mİ?	17
3.2.4	BÖLGE OLARAK İHRACATTA İHRACAT YAPTIĞIMIZ ÜLKE SAYISINI ÇEŞİTLENDİREBLİYOR MUYUZ?	19
4	SONUÇ : İMALAT SANAYİNDE YARATILAN İHRACAT BAKIMINDAN BÖLGENİN STRATEJİK SEKTÖRLERİ.....	22
4.1.1	7 STRATEJİK SEKTÖRDE İHRACATTA YENİ GİRDİĞİMİZ PAZARLARDA NE KADAR ETKİLİYİZ?	24
4.1.1.1	: Gıda ürünlerinin imalatı Sektörü	25
4.1.1.2	: Makine Ve Ekipman İmalatı Sektörü	27
4.1.1.3	: Bitkisel Ve Hayvansal Ürünleri Sektörü	30
4.1.1.4	: Otomotiv Yan Sanayi Sektörü	32
4.1.1.5	: Ana Metal Sanayi Sektörü	34
4.1.1.6	: Kimya Sektörü	36
4.1.1.7	: Fabrikasyon Metal Ürünleri İmalatı Sektörü.....	38
5	KAYNAKÇA	40

TABLO DİZİNİ

Tablo 1 : Bölgenin İhracatında Eşdeğer Katkıya sahip İlk 7 Sektör	15
Tablo 2 : Konya - Karaman Bölgesinden Yapılan İmalat Sanayi İhracatın Teknolojik Düzeyi	17
Tablo 3 : Bölgede İmalat Sanayinde Sektörler itibariyle Yaratılan İhracatın Teknolojik Düzeyi	18
Tablo 4 : Bölgenin İhracatında Kritik Öneme Sahip 28 Ülke, Ülke Grupları ve İhracat Miktarları.....	20
Tablo 5 : Bölgenin İhracatında Eşdeğer Katkıya sahip İlk 7 Sektör	22
Tablo 6 : İlk 7 Sektörün Toplam İhracat İçerisindeki Payları.....	22
Tablo 7 : Gıda ürünlerinin imalatı Sektöründe Toplam İhracat Üzerinde Büyük Katkıya Sahip Ülkeler.....	25
Tablo 8 : Makine Ve Ekipman İmalatı Sektöründe Toplam İhracat Üzerinde Büyük Katkıya Sahip Ülkeler..	28
Tablo 9 : Bitkisel Ve Hayvansal Ürünleri Sektöründe Toplam İhracat Üzerinde Büyük Katkıya Sahip Ülkeler	30
Tablo 10 : Otomotiv Yan Sanayi Sektöründe Toplam İhracat Üzerinde Büyük Katkıya Sahip Ülkeler	32
Tablo 11 : Ana Metal Sanayi Sektöründe Toplam İhracat Üzerinde Büyük Katkıya Sahip Ülkeler	34
Tablo 12 : Kimya Sektöründe Toplam İhracat Üzerinde Büyük Katkıya Sahip Ülkeler	36
Tablo 13 : Fabrikasyon Metal Ürünleri İmalatı Sektöründe Toplam İhracat Üzerinde Büyük Katkıya Sahip Ülkeler	38

GRAFİK DİZİNİ

Grafik 1 : Konya - Karaman'da Sektörlerin Bölgesel GSKD İçerisindeki Payları(%)	8
Grafik 2 : Bölgede Ana Sektörler İtibariyle yaratılan katma değer - 2008.....	9
Grafik 3 : Düzey 2 Bölgelerinin Sanayi Sektöründeki Gayri Safi Katma içindeki payları -2008.....	10
Grafik 4 : Yıllar itibariyle TR52 Bölgesinin Ülke ihracat ve İthalatından aldığı pay(%).....	11
Grafik 5 : Bölgeden Yapılan ihracat Miktarı.....	11
Grafik 6 : İhracatçı Firma Sayısı	11
Grafik 7 : Ana Sektörler Bazında İhracat.....	12
Grafik 8 : Bölgemizin ve Ülkemizin İhracat Üzerinde Eşdeğer Katkıya Sahip Ana Sektör Sayısı.....	14
Grafik 9 : Gini Hirschman Endeksi TR 52 Düzey 2 Bölgesi ve Ülke Ortalaması	15
Grafik 10 : Bölgenin İhracat Üzerinde Eşdeğer Öne Sahip Ülke Sayısı 2002-2011	19
Grafik 11 : Eş Değer Ülke ve Diğer Ülkelere Yapılan İhracatın Payı - 2011	20
Grafik 12 : İhracatta en rekabetçi 7 Sektörün Yoğunlaşma Katsayılarındaki Değişim.....	23
Grafik 13 : Gıda ürünlerinin imalatı Sektöründe İhracat Yapılan Toplam Ülke Sayısı ve Toplam İhracat Üzerinde Büyük Katkıya Sahip Ülke Sayısı	25
Grafik 14 : Makine Ve Ekipman İmalatı Sektöründe İhracat Yapılan Toplam Ülke Sayısı Ve Toplam İhracat Üzerinde Büyük Katkıya Sahip Ülke Sayısı	27
Grafik 15 : Bitkisel Ve Hayvansal Ürünleri Sektöründe İhracat Yapılan Toplam Ülke Sayısı Ve Toplam İhracat Üzerinde Büyük Katkıya Sahip Ülke Sayısı	30
Grafik 16 : Otomotiv Yan Sanayi Sektöründe İhracat Yapılan Toplam Ülke Sayısı Ve Toplam İhracat Üzerinde Büyük Katkıya Sahip Ülke Sayısı	32
Grafik 17 : Ana Metal Sanayi Sektöründe İhracat Yapılan Toplam Ülke Sayısı Ve Toplam İhracat Üzerinde Büyük Katkıya Sahip Ülke Sayısı.....	34
Grafik 18 : Kimya Sektöründe İhracat Yapılan Toplam Ülke Sayısı Ve Toplam İhracat Üzerinde Büyük Katkıya Sahip Ülke Sayısı	36
Grafik 19 : Fabrikasyon Metal Ürünleri İmalatı Sektöründe İhracat Yapılan Toplam Ülke Sayısı Ve Toplam İhracat Üzerinde Büyük Katkıya Sahip Ülke Sayısı.....	38

1 GİRİŞ

Ulusal bazda bölgesel rekabetçilik göstergelerinden bir tanesi de bölgelerin dış ticaret performanslarıdır. Bu nedenle dış ticaret konusunda bölgedeki gelişim gösteren stratejik sektörlerin (yükselen) ve performans düşüklüğü yaşayan(gerileyen) sektörlerin ortaya konması bölgesel rekabetçilik düzeyi hakkında da bir fikir verecektir.

Bilindiği üzere Türkiye İhracatçılar Meclisi'nin Dış Ticaret Müsteşarlığı ile koordineli biçimde hazırladığı "2023 Türkiye İhracat Stratejisi" belgesi kamuoyu ile paylaşıldı. Bu strateji belgesinde 2023'te toplam 500 milyar dolarlık ihracat hedefi konulmuş ve o yıl ihracatçı 24 sektörden hangisinin ne kadar ihracat yapacağı açıklanmıştır. Ulusal ihracat stratejisi belgesinde, birinci adımda makro ölçekte ülkenin ihracat stratejisinin uygulamaya aktarılması öngörülmüş, ikinci adımda ise sektörel kırılım yaparak, ülke ölçeğinde 18 stratejik hedef, 72 ölçüt ve 24 sektörde strateji haritaları belirlenmiştir.

2023 Türkiye İhracat Strateji belgesinde hedeflenen toplam 500 milyar dolarlık ihracat hedefine ulaşmak için ise bölgesel ve yerel düzeyde belirlenecek ihracat stratejileri büyük önem taşımaktadır. Keza ulusal hedefin başarıya ulaşması aynı zamanda bölgesel ve yerel ihracat stratejilerinin performansına ve bu stratejilerin ulusal ihracat stratejisiyle uyumuna bağlı olduğu söylenebilir.

Bu araştırma raporunda amaç yukarıda belirlenen ulusal ihracat hedefine ulaşmak için Konya- Karaman Bölgesinde yeni dönem bölge planı kapsamında belirlenecek bölgesel ihracat stratejisinin ne olması gerektiği noktasında bölgedeki mevcut durumu ortaya koymak ve dış ticarete rekabet üstünlüğü sağlayacak stratejik sektörleri tespit etmektir.

2 ARAŞTIRMANIN KAPSAMI VE YÖNTEMİ

Çalışma kapsamında 2 farklı kurumdan 2 farklı veri seti temin edilmiş ve analize tabi tutulmuştur. Aşağıdaki tabloda çalışmanın temelini oluşturan veri seti tablo halinde verilmiştir.

Veri Setinin Sağlandığı Kurum	Veri	Kapsam	Sınıflama	Yıl
Türkiye İstatistik Kurumu	Bölgesel Gayri Safi Katma Değer	TR52 Düzey 2 - Türkiye	Tarım -Sanayi - Hizmetler	2004 - 2008
Türkiye İstatistik Kurumu	İthalat ve İhracat verileri	TR52 Düzey 2 - Türkiye	Nace Rev.2 - 2 li Kod	2002 - 2011

Çalışma kapsamında 2002 - 2011 yılları arasında Konya ve Karaman'dan sektör bazında yapılan ihracat ve ithalatın ülkelere göre yıllar itibariyle dağılımı analiz edilmiştir. Türkiye İstatistik Kurumu tarafından Resmi İstatistik Programı kapsamında hazırlanan ve Avrupa Topluluğunda Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması olan NACE Rev 2 ikili kodda yayınlanan bu veriler SPSS 17.00 İstatistik Programı kullanılarak analize tabi tutulmuştur. Ayrıca çalışmada TÜİK tarafından en son 2008 yılı için yayınlanmış ve ana sektörler bazında (Tarım -Sanayi - Hizmetler) hazırlanan Bölgesel Gayri Safi Katma Değerler de analiz edilmiştir. Araştırma kapsamında kullanılan verilerin detaylı hali çalışmanın ekinde sunulmuştur.

3 SANAYİNDE YARATILAN KATMA DEĞER VE İHRACAT

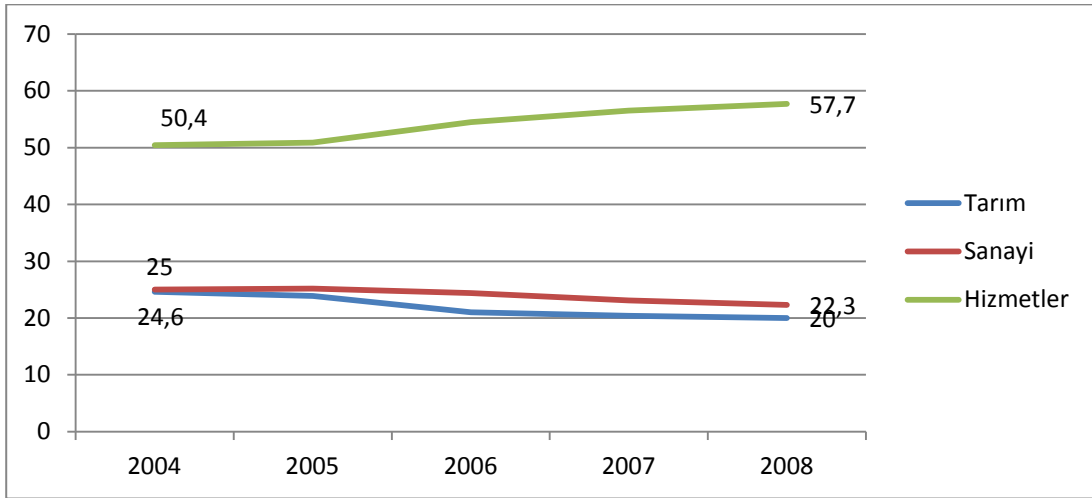
3.1 KATMA DEĞER

Bir bölgedeki endüstriyel yoğunlaşma oranını belirleyen önemli göstergelerden bir tanesi o bölgedeki İmalat sanayi katma değerinin gayrisafi bölgesel hasıla içerisindeki payıdır¹

3.1.1 BÖLGEDEKİ SANAYİ SEKTÖRÜ BÖLGE EKONOMOSİNE NE KADAR KATMA DEĞER SAĞLIYOR?

Ancak ülkemizde GSYH iller bazında en son 2001 yılı için yayınlanmış olduğu için imalat sanayi katma değerinin milli hasıla içerisindeki payı hesaplanamamaktadır. Öte yandan İller bazında 2004-2008 arasında GSKD oranları sektörler (tarım, sanayi, hizmetler) itibarıyla yayınlanmıştır. Bu veri sayesinde gayrisafi bölgesel hasıla oranını bilmesek de gayrisafi bölgesel katma değerini biliyoruz. Buna göre sanayi sektörünün bölgesel GSKD içerisindeki payına bakarak bölgedeki endüstriyel yoğunlaşma hakkında bir fikir sahibi olabiliriz. Aşağıdaki şekilde de görüldüğü gibi **bölgemizde sanayi ve tarım sektöründe sağlanan katma değer 2004-2008 yılları arasında azalırken hizmet sektöründe belirgin bir artış yaşanmaktadır.**

Grafik 1 : Konya - Karaman'da Sektörlerin Bölgesel GSKD İçerisindeki Payları(%)

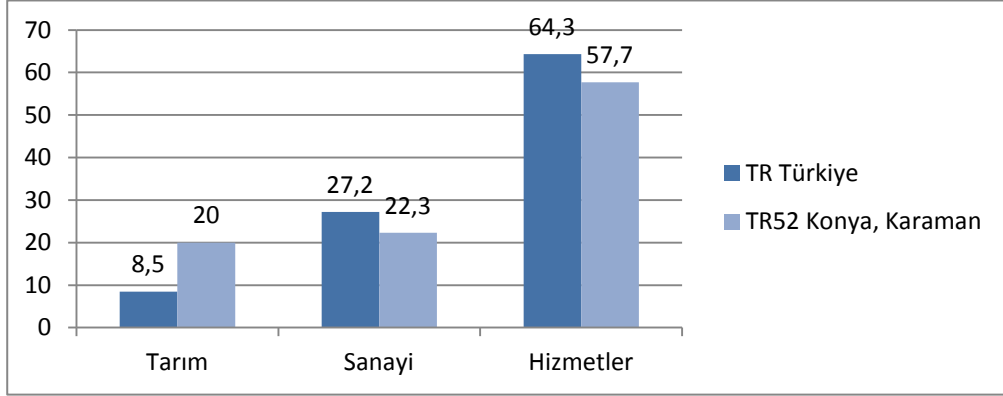
"Bölgemizde sanayi ve tarım sektöründe sağlanan katma değer 2004-2008 yılları arasında azalırken hizmet sektöründe belirgin bir artış yaşanmaktadır."

¹ Industrial Development Report , UNIDO, 2011

Benzer şekilde bölgedeki tarım, sanayi ve hizmetler sektöründe yaratılan katma değer ülke ortalaması ile karşılaştırıldığında bölgede sanayide yaratılan katma değer in ülke ortalamasının altında kaldığı açıkça görülmektedir. Öte yandan bölgede yaratılan tarımsal katma değer in ülke ortalamasından bir hayli yukarısındadır. Ülkede tarım sektörünün sağladığı katma değer % 8,5 düzeyindeyken bu oran bölgemizde %20'ler düzeyindedir. Bu durum bölge ekonomisinde halen tarımın önemini koruduğunu göstermektedir.

Grafik 2 : Bölgede Ana Sektörler İtibariyle yaratılan katma değer - 2008

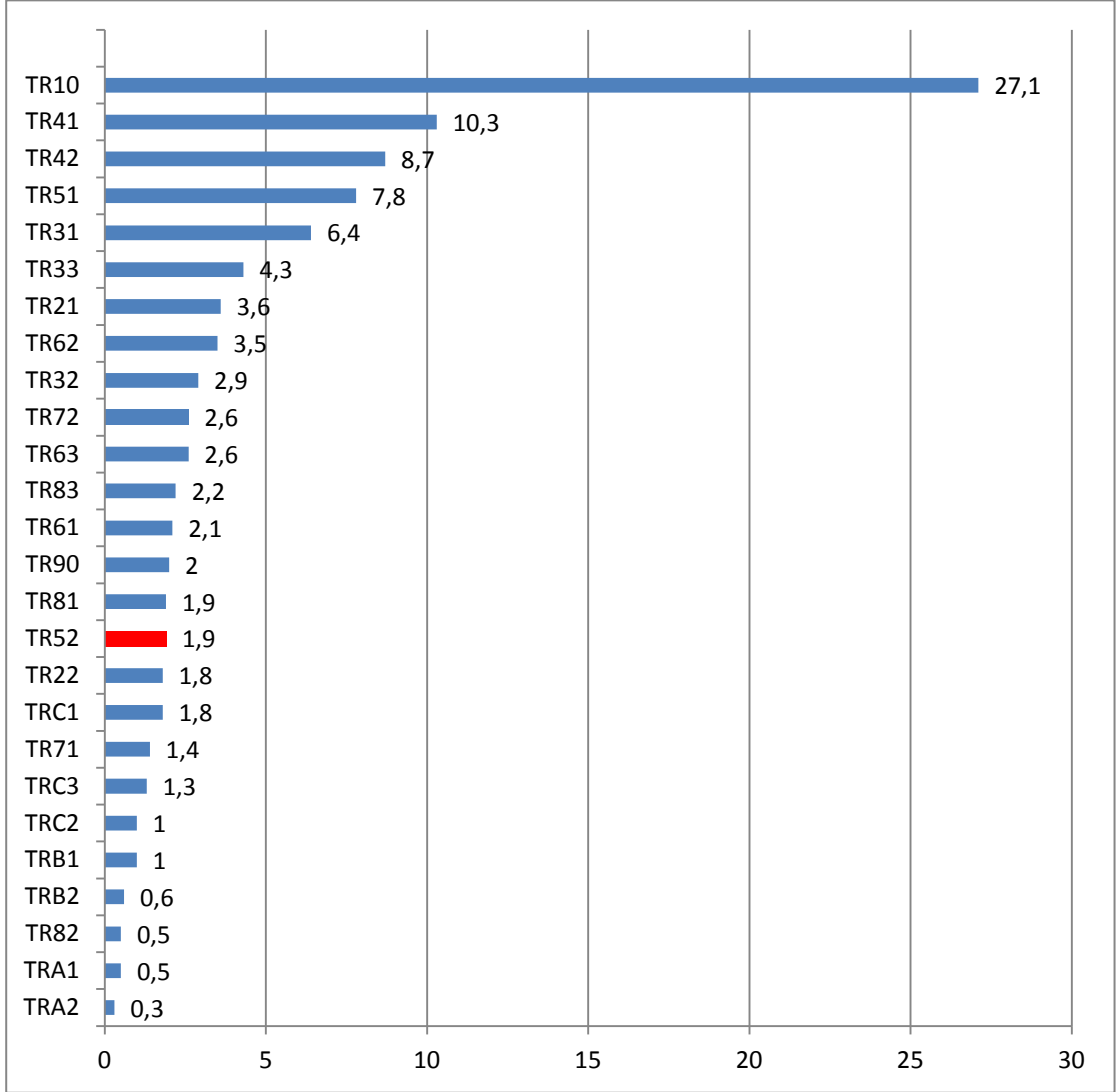

"Bölgede gerek sanayi gerekse hizmetler sektöründe yaratılan katma değer ülke ortalamasının altındadır. Öte yandan bölgede yaratılan tarımsal katma değer in ülke ortalamasından bir hayli yukarısında olması bölge ekonomisinde tarım sektörünün halen önemini koruduğunu göstermektedir."

3.1.2 SANAYİDE YARATILAN KATMA DEĞER BAKIMINDAN DİĞER BÖLGELERE GÖRE NE KADAR REKABETÇİYİZ?

Düzyey 2 bölgelerinin sanayi sektöründeki gayri safi katma içindeki payları incelendiğinde ülkemizde yaratılan sanayi katma değerinin neredeyse üçte birinin tek başına İstanbul'dan sağlandığı görülmektedir. Bu tek kutuplu büyüme olgusu gelişmekte olan ülkelerin çoğunda görülebilir. İstanbul'un yarattığı sanayi katma değer kendisinden hemen sonra gelen Doğu Marmara bölgesinde sanayide yaratılan katma değer 2 katından fazladır. Konya - Karaman bölgesi ülkede sanayide yaratılan katma değer sadece %1,9 unu oluşturmaktadır. Sıralama bakımından ise bölgemiz 16. sıradadır. Bu tablo sanayi sektöründe 26 bölge arasında yeterli düzeyde rekabetçi olmadığımız şeklinde yorumlanabilir.

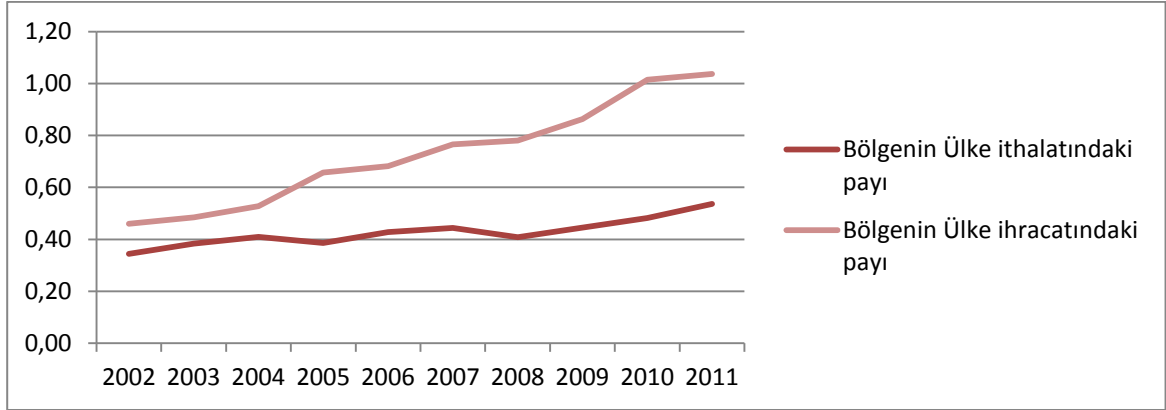
Grafik 3 : Düzyey 2 Bölgelerinin Sanayi Sektöründeki Gayri Safi Katma içindeki payları -2008

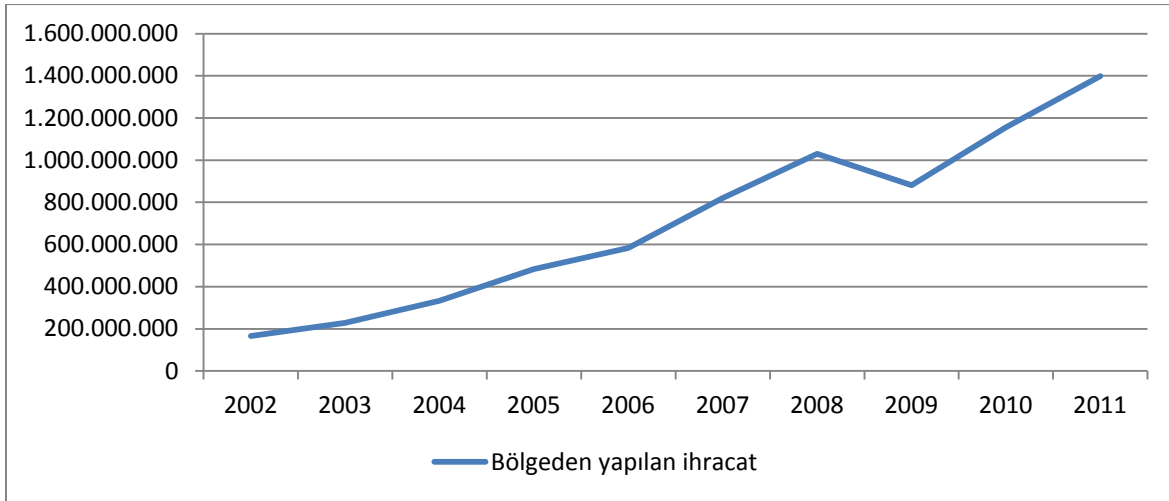
3.2 İHRACAT

Bölgenin ülke ithalatındaki payı 2002 yılında %0.34 iken bu oran 2011 yılında 0.54 e yükselmiştir. Diğer yandan bölgenin ülke ihracatından aldığı pay 2002 yılında %0.46 dan bu oran 2011 yılında 1.04 e yükselmiştir. Aşağıda da görüldüğü üzere bölgenin ülke ihracatından aldığı paydaki değişim ithalatından aldığı paydaki değişimden daha yüksektir. **Bu tablo TR52 Bölgesinin ülkemizin cari açığını kapanmasında pozitif bir yerel faktör olduğunu göstermektedir.**

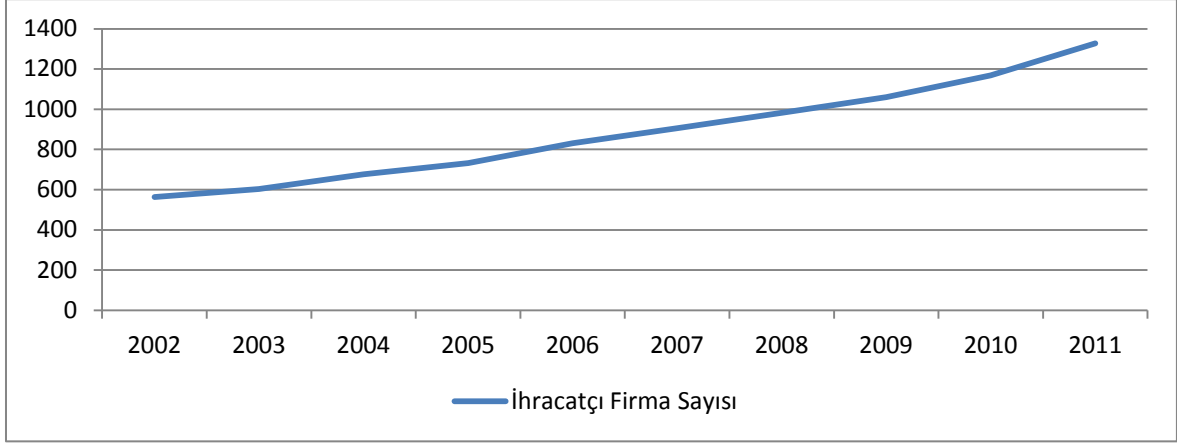
Grafik 4 : Yıllar itibariyle TR52 Bölgesinin Ülke ihracat ve İthalatından aldığı pay(%)

Grafik 5 : Bölgeden Yapılan ihracat Miktarı

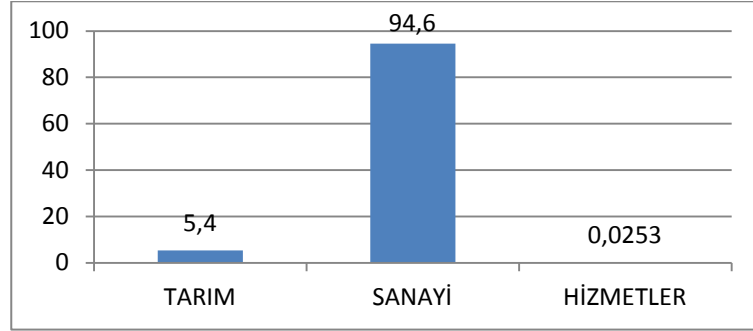

Grafik 6 : İhracatçı Firma Sayısı

Konya ve Karaman'dan yapılan ihracat ana sektörler bazında incelendiğinde bölgeden yapılan ihracatın tamamının yakını imalat sanayi sektöründen sağlandığı görülmektedir. İmalat sanayinde yapılan ihracatın bölgenin 2001 yılında yaptığı toplam ihracatın %94,6 sını oluşturmaktadır. Bu durum bölgedeki dış ticaret ilişkilerinin ağırlıklı olarak sanayi sektörüne dayandığını ortaya koymaktadır.

Grafik 7 : Ana Sektörler Bazında İhracat

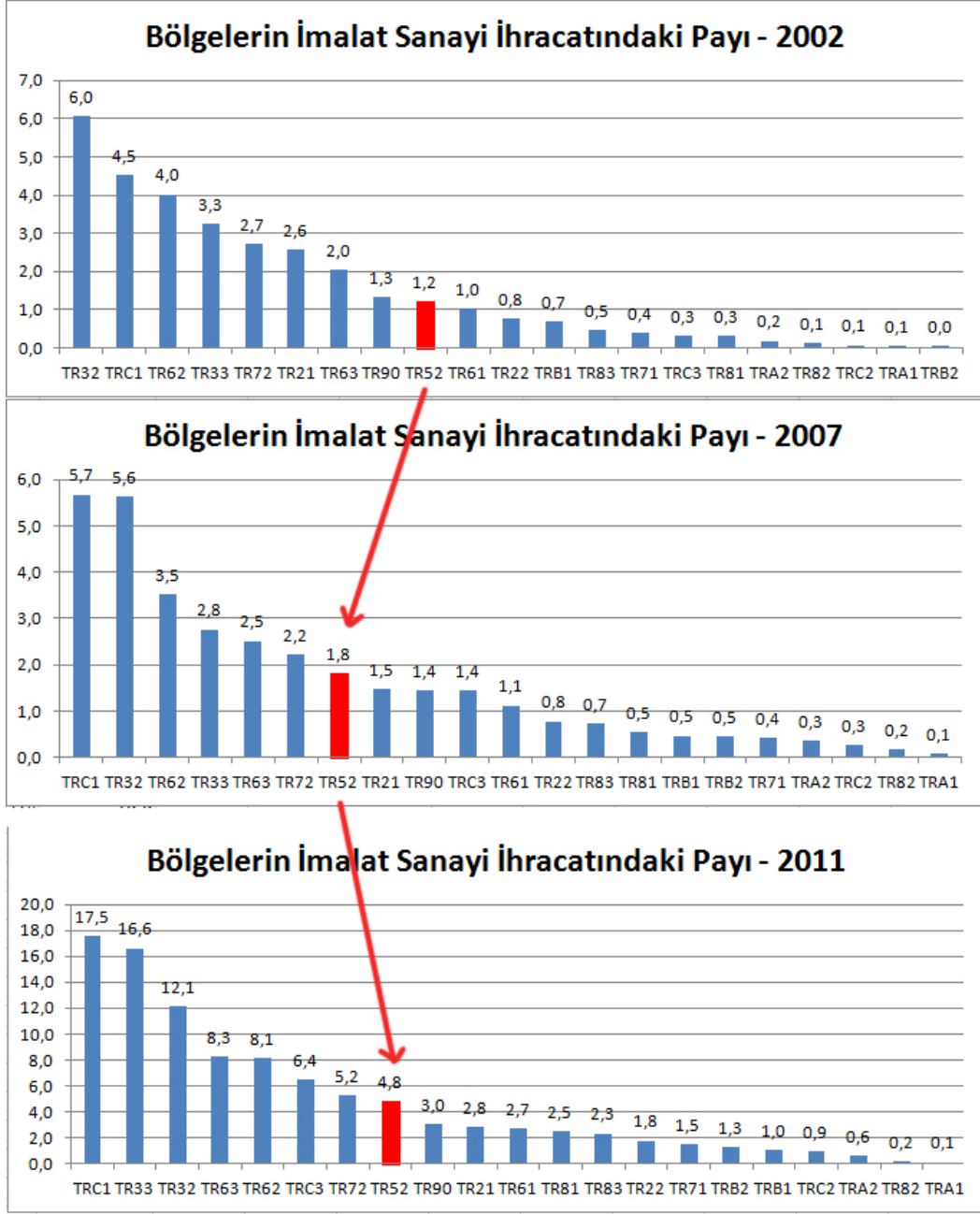
" Konya - Karaman Bölgesinden Yapılan İhracatın %95 ini tek başına İmalat Sanayi Sektörü gerçekleştiriyor"

3.2.1 BÖLGE OLARAK İMALAT SANAYİ İHRACATINDA DİĞER BÖLGELERE GÖRE NE KADAR REKEBETÇİYİZ?

Bir bölgenin ulusal sanayi ihracatına olan katkısı o bölgeden yapılan sanayi ihracatının ülkenin toplam sanayi ihracatındaki payı üzerinden hesaplanmaktadır. Bu oranın yüksek çıkması aynı zamanda o bölgenin sanayi ihracatında diğer bölgelere göre karşılaştırmalı rekabet üstünlüğünü de ortaya koymaktadır.

Bu sorunun yanıtını bulabilmek için yıllar itibariyle 21 Düzey 2 bölgesinin son 2002 -2007 -2011 yıllarındaki gerçekleştirdiği imalat sanayi ihracatları analiz edilmiştir. Ancak analizde İstanbul, Ankara,

İzmir ve Doğu Marmara Bölgesinin ulusal ihracatımızın oldukça büyük bir kısmını gerçekleştirdiği ve bu nedenle karşılaştırılabilir bölgeler olmadığı için kapsam dışında tutulmuştur.

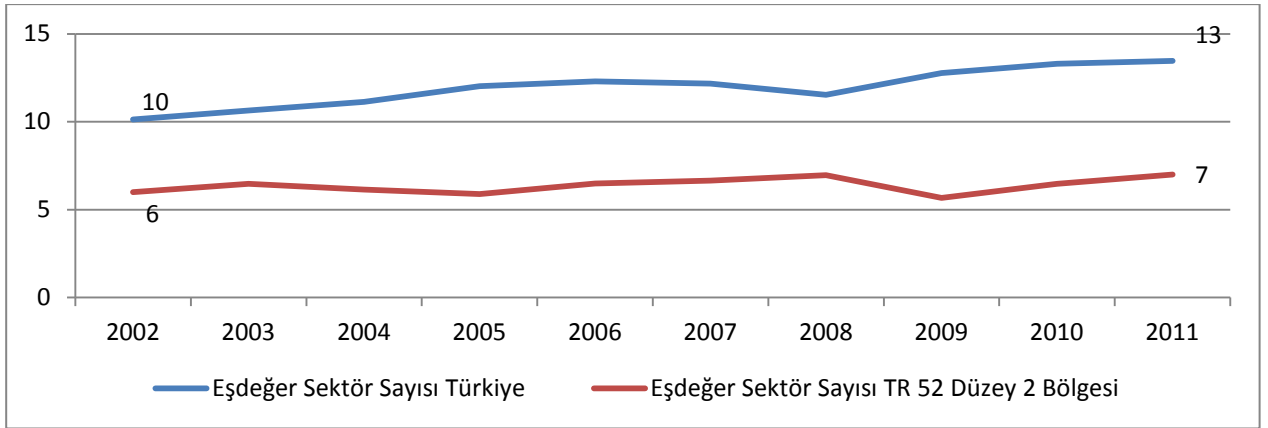
3.2.2 BÖLGENİN İHRACAT YAPTIĞI SEKTÖRLER ÇEŞİTLİLİK GÖSTERİYOR MU?

Bölgemizin ihracat miktarındaki kırılğan yapının azaltılması için sektörel çeşitlenmeye gidilmesi önemli bir stratejidir. Bölgenin 2002 -2011 yılları arasında ihracat yapısındaki sektörel çeşitlenme piyasa yoğunlaşmasını ölçen *Herfindahl-Hirschman endeksi* ile hesaplanan eşdeğer sektör sayısı ile bulunabilmektedir. Bu yöntemle ihracat üzerinde küçük etkisi olan sektörleri dışarıda tutarak toplam ihracat üzerinde eşdeğer katkıya sahip ana sektörlerin sayısını vermektedir². Eşdeğer sektör sayısının(ESS) hesabında şu formül kullanılmaktadır:

$$ESS_t = 1 / \sum_{k=1}^n \frac{x_{k,t}^2}{X_{toplam,t}^2} ; X_{k,t} = k \text{ sektörünün } t \text{ yılındaki ihracatı}, X_{toplam,t} = t \text{ yılındaki toplam ihracat}$$

Buna göre bölgemizde son 10 yılda eşdeğer sektör sayısı 6 'dan 7 'ye yükselmiştir. **Türkiye'de ise eşdeğer sektör sayısı bölge ortalamasının üzerindedir. Yani ülke genelinde ihracatta önem arz eden sektör sayısı bölgeye göre daha fazla çeşitlilik sunmaktadır.** Bu durum bölgede belirli lokomotif sektörlerde yığılma olduğuna ve sektörel çeşitlenmenin yeterince sağlanamadığına işaret etmektedir. Bu sektörlerde yaşanacak herhangi bir darboğazın bölgenin ekonomik performansına ciddi problem oluşturacağı söylenebilir.

Grafik 8 : Bölgemizin ve Ülkemizin İhracat Üzerinde Eşdeğer Katkıya Sahip Ana Sektör Sayısı

Eşdeğer Sektör Sayısı yöntemine göre 2011 yılında en yüksek ihracat performansı³ gösteren ilk 7 sektör aşağıdaki tabloda verilmiştir. 2011 yılında bölgenin sadece bu 6 sektörde yaptığı ihracat, toplam ihracatın % 87,1 'ine karşılık gelmektedir. Bu 7 sektörde yapılan toplam ihracat daha önceki yıllarda hiçbir zaman %77 düzeyinin altına inmemiştir.⁴

² Türkiye'nin İhracat Performansı 2: Sektörel Bazda Çeşitlilik, Rekabetçilik Ve Adaptasyon, TEPAV, 2011

³ İhracat Miktarı bakımından

⁴ Bahsedilen 7 sektör ilerleyen bölümlerde detaylı olarak incelenecektir.

YILLARA GÖRE SEKTÖRLER BAZINDA BÖLGEDEN YAPILAN İHRACAT ORANI

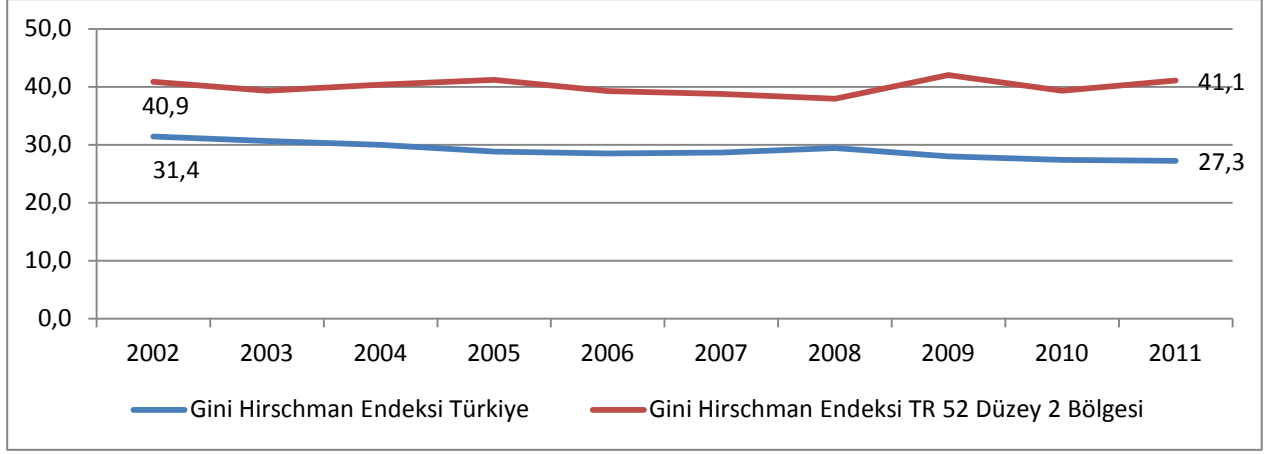
2002			2007			2011		
SIRA	SEKTÖR	%	SIRA	SEKTÖR	%	SIRA	SEKTÖR	%
1	Gıda ürünlerinin imalatı	29,0	1	Gıda ürünlerinin imalatı	26,0	1	Gıda ürünlerinin imalatı	31,3
2	Otomotiv Yan Sanayi	18,4	2	Makine ve ekipman imalatı	17,7	2	Makine ve ekipman imalatı	18,3
3	Makine ve ekipman imalatı	17,7	3	Otomotiv Yan Sanayi	15,0	3	Otomotiv Yan Sanayi	14,2
4	Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı	7,7	4	Ana metal sanayi	14,4	4	Ana metal sanayi	8,6
5	Fabrikasyon metal ürünleri imalatı	7,5	5	Fabrikasyon metal ürünleri imalatı	5,7	5	Fabrikasyon metal ürünleri imalatı	5,5
6	Tekstil ürünlerinin imalatı	5,1	6	Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı	3,5	6	Bitkisel ve hayvansal üretim	5,4
7	Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı	4,6	7	Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı	3,2	7	Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı	3,8
8	Bitkisel ve hayvansal üretim	3,0	8	Bitkisel ve hayvansal üretim	3,2	8	Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı	3,5
9	Ana metal sanayi	1,0	9	Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı	3,1	9	Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı	2,5
10	Kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı	0,9	10	Mobilya imalatı	2,2	10	Diğer madencilik ve taş ocaklığı	1,2
11	Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı	0,9	11	Tekstil ürünlerinin imalatı	0,9	11	Elektrikli teçhizat imalatı	1,2
12	Mobilya imalatı	0,8	12	Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı	0,9	12	Mobilya imalatı	1,0
13	Elektrikli teçhizat imalatı	0,7	13	Metal cevherleri madenciliği	0,9	13	Tekstil ürünlerinin imalatı	0,9
14	Deri ve ilgili ürünlerin imalatı	0,7	14	Elektrikli teçhizat imalatı	0,8	14	Giyim eşyanının imalatı	0,8
15	Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı	0,5	15	Giyim eşyanının imalatı	0,8	15	Kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı	0,5
16	Diğer ulaşım araçlarının imalatı	0,4	16	Kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı	0,6	16	Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı	0,5
17	Giyim eşyanının imalatı	0,3	17	Deri ve ilgili ürünlerin imalatı	0,3	17	Metal cevherleri madenciliği	0,3
18	Diğer madencilik ve taş ocaklığı	0,3	18	Diğer madencilik ve taş ocaklığı	0,2	18	Diğer imalatlar	0,2
19	Ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı (mobilya har	0,1	19	Ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı (mot	0,2	19	Ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı (m	0,1
20	Atığın toplanması, islahı ve bertarafı faaliyetleri, maddelerin	0,1	20	Diğer imalatlar	0,1	20	Diğer ulaşım araçlarının imalatı	0,1
21	Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı	0,1	21	Temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ilişkin mal	0,1	21	Deri ve ilgili ürünlerin imalatı	0,1
22	Diğer imalatlar	0,0	22	Diğer ulaşım araçlarının imalatı	0,1	22	Temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ilişkin n	0,1
23	Suyun toplanması, arıtılması ve dağıtılması	0,0	23	Suyun toplanması, arıtılması ve dağıtılması	0,0	23	Çöceklerin imalatı	0,0
	TOPLAM	100,0		TOPLAM	100,0		TOPLAM	99,9

Tablo 1 : Bölgenin İhracatında Eşdeğer Katkıya sahip İlk 7 Sektör

SIRA	SEKTÖR	2011 İHRACATI	2011PAYI(%)
1	Gıda ürünlerinin imalatı	76.020.890	31,3
2	Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı	46.587.718	18,3
3	Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı	39.719.311	14,2
4	Ana metal sanayi	15.388.727	8,6
5	Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (Makine ve teçhizat hariç)	11.779.661	5,5
6	Bitkisel ve hayvansal üretim ile avcılık ve ilgili hizmet faaliyetleri	16.872.069	5,4
7	Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı	53.754.274	3,8

Bölge ihracatında sektörel çeşitlenmenin yetersiz kaldığı diğer bir analiz yöntemiyle açıklayabiliriz. Gini Hirschman Endeksi bunlardan birisidir. Gini Hirschman değerlerindeki artışlar ürün yoğunlaşmasını, azalışlar ise ürün çeşitlenmesini gösterir. Gini Hirschman endeksinin alabileceği maksimum değer 100 dür. Değerin 100 çıkması o ekonominin sadece tek bir sektöre ve ürüne bağımlı olduğunu göstermektedir. Bölgenin 2002 -2011 yılları arasında ihracat edilen ürünlerin çeşitliliğine yönelik olarak aşağıdaki hesaplama yukarıdaki bulguları bire bir destekler niteliktedir. Aşağıdaki grafikte eşdeğer ülke sayısı ile Gini Hirschman Endeksi ters orantılı bir şekilde devam etmektedir. Yani sektörel çeşitlenmenin olduğu yıllarda Gini Hirschman Endeksi düşmekte, çeşitlenmenin olmadığı yıllarda ise artmaktadır. 2002 de 40,9 olan Gini Hirschman endeksi 2011 yılında 41,1 e yükselmiştir .Yani bölgede sektörel çeşitlenme sağlanamamaktadır.. Ulusal bazda ise Gini Hirschman endeksinde azalma yaşanmakta yani ihracat sektörel çeşitlenmenin yaşandığı görülmektedir.

Grafik 9 : Gini Hirschman Endeksi TR 52 Düzey 2 Bölgesi ve Ülke Ortalaması

"Bölgemizde ihracat performansına önemli katkı sağlayacak sektör sayısı son 10 yılda 6'dan 7'ye çıkmıştır. Bu nedenle bir yandan ihracatta sektörel çeşitliliğe gidilirken diğer yandan yeni bölge planı döneminde sektörel odaklanmanın da sağlanabilmesi adına öncelikli olarak 7 stratejik sektörün kendi içinde ihracatı yapılan ürünlerin çeşitlenmesi teşvik edilmelidir.

"Konya - Karaman Bölgesi ihracatta sektör çeşitlenmesi bakımından Ulusal ortalamanın altında kalmaktadır."

3.2.3 SANAYİ YAPIMIZ YÜKSEK KATMA DEĞERLİ SEKTÖRLERE GEÇİŞİ HIZLANDIRACAK TEKNOLOJİK DÜZEYE SAHİP Mİ?

Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından hazırlanan *Ulusal Sanayi Strateji Belgesinde* orta ve yüksek teknoloji sektörlerinin üretim ve ihracat içindeki ağırlığının artırılması, düşük teknoloji sektörlerinde katma değeri yüksek ürünlere geçilmesi ve becerilerini sürekli geliştirebilen şirketlerin ekonomideki ağırlığının artırılması şeklinde üç temel stratejik hedef tespit edilmiştir⁵. Kalkınma ajansları tarafından hazırlanacak bölgesel gelişme stratejilerinin bu ulusal hedeflere uygun olması ve onları destekler nitelikte olması gerekmektedir. Bu nedenle bu bölümde bölgemizin imalat sanayi yapısının yüksek katma değerli sektörlerle geçişi hızlandıracak teknolojik düzeyi bakımından mevcut durumu araştırılmıştır.

Bir bölgedeki sanayinin teknolojik sofistikaşyon düzeyini gösteren önemli göstergelerden bir tanesi o bölgedeki orta ve ileri teknoloji faaliyetlerinin⁶ imalat sanayi katma değeri içerisindeki payıdır.⁷ Ancak bölgesel katma değer verilerinin en son 4 yıl öncesi (2008) için yapılmış olması sanayimizin bugünkü teknoloji düzeyini yorumlamada yanıltıcı olabilir. Bu nedenle çalışmada sanayimizin teknolojik düzeyi hakkında yapılan analizler bölgemizdeki orta ve ileri teknoloji ürün ihracatının toplam ihracatımız içerisindeki payına ve bu sektörlerde gerçekleşen istihdam oranlarına bakılarak yapılmıştır.

" Bölge en fazla ihracatını orta ve ileri teknoloji sektörlerde yapıyor"

"Bölgenin yaptığı ihracatın üçte biri düşük teknoloji düzeyine sahip gıda sektöründe yapıyor"

Tablo 2 : Konya - Karaman Bölgesinden Yapılan İmalat Sanayi İhracatın Teknolojik Düzeyi

Teknoloji Düzeyi	Yapılan İhracat (%) -2011
Orta İleri Teknoloji	37,6
Düşük Teknoloji	34,9
Orta Düşük Teknoloji	20,1
İleri Teknoloji	0,5

5 Ulusal Sanayi Strateji Belgesi, 2011 -2014

6 Bu çalışmada orta ve ileri teknoloji faaliyetleri bu sektörlerde yapılan ihracat ve istihdam bakımından ele alınmıştır.

7 Industrial Development Report , UNIDO, 2011

Tablo 3 : Bölgede İmalat Sanayinde Sektörler itibariyle Yaratılan İhracatın Teknolojik Düzeyi

Sıra	Sektör - Nace Rev.2	2011 İhracat Payı%	Sektörün Teknoloji Düzeyi
1	Gıda ürünlerinin imalatı	31,3	Düşük Teknoloji
2	Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı	18,3	Orta İleri Teknoloji
3	Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork)im.	14,2	Orta İleri Teknoloji
4	Ana metal sanayi	8,6	Orta Düşük Teknoloji
5	Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (Makine ve teçhizat hariç)	5,5	Orta Düşük Teknoloji
6	Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı	3,8	Orta İleri Teknoloji
7	Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı	3,5	Orta Düşük Teknoloji
8	Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı	2,5	Orta Düşük Teknoloji
9	Elektrikli teçhizat imalatı	1,2	Orta İleri Teknoloji
10	Mobilya imalatı	1,0	Düşük Teknoloji
11	Tekstil ürünlerinin imalatı	0,9	Düşük Teknoloji
12	Giyim eşyalarının imalatı	0,8	Düşük Teknoloji
13	Kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı	0,5	Düşük Teknoloji
14	Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı	0,5	İleri Teknoloji
15	Diğer imalatlar	0,2	Düşük Teknoloji
16	Ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı (	0,1	Düşük Teknoloji
17	Diğer ulaşım araçlarının imalatı	0,1	Orta İleri Teknoloji
18	Deri ve ilgili ürünlerin imalatı	0,1	Düşük Teknoloji
19	Temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ilişkin malzemelerin imalatı	0,1	İleri Teknoloji
20	İçeceklerin imalatı	0,0	Düşük Teknoloji
21	Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı	0,0	Orta Düşük Teknoloji
22	Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması	0,0	Düşük Teknoloji
23	Tütün ürünleri imalatı	0,0	Düşük Teknoloji
24	Makine ve ekipmanların kurulumu ve onarımı	0,0	Orta Düşük Teknoloji

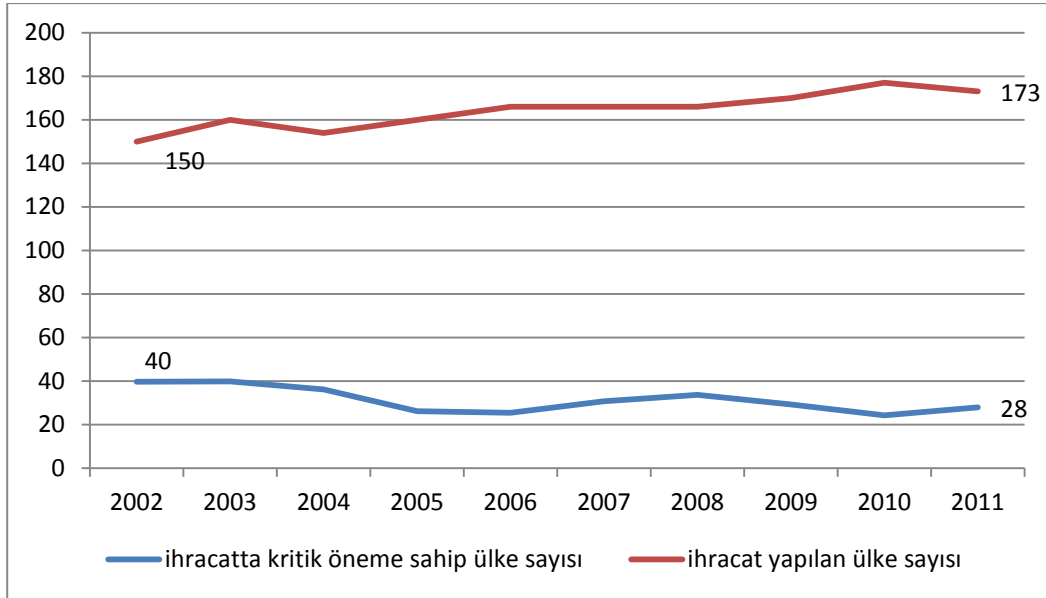
3.2.4 BÖLGE OLARAK İHRACATTA İHRACAT YAPTIĞIMIZ ÜLKE SAYISINI ÇEŞİTLENDİREBLİYOR MUYUZ?

Bir ülkenin veya bir bölgenin ihracat yaptığı ülke sayısında önemli artışlar yaşanabilir. Ancak yeni eklenen pazarlara yapılan ihracat miktarı kritik bir öneme sahip olmayabilir. Bu nedenle bölgenin ihracat üzerinde temel öneme sahip ülkeler özellikle incelenmelidir. Bunu tespit edebilmek için ise eşdeğer ülke sayısına bakılmalıdır. Bu sayı toplam ihracatımız içinde büyük öneme sahip ülke sayısını göstermektedir.⁸ Eşdeğer ülke sayısının(EÜS) hesabında şu formül kullanılmaktadır:

$$EÜS_t = \frac{1}{\sum_{j=1}^n \frac{X_{j,t}}{X_{toplam,t}}^2} ; X_{j,t} = j \text{ ülkesine } t \text{ yılında yapılan ihracat, } X_{toplam,t} = t \text{ yılındaki toplam ihracat}$$

Bölgenin 2002 yılında, ihracat yaptığı 150 ülkeden 40'ı eşdeğer öneme sahipken, 2011 yılına gelindiğinde her ne kadar ihracat yapılan ülke sayısı % 15 artarak 170'e yükselse de eşdeğer öneme sahip ülke sayısı ciddi bir gerileme yaşamış ve %30 azalarak 28'e düşmüştür. Bu şu anlama gelmektedir: Kritik öneme sahip bu 28 ülkelerin ithalat taleplerindeki meydana gelecek daralmalar bölgemiz ekonomisinin ciddi şekilde küçülmesine neden olabilir.

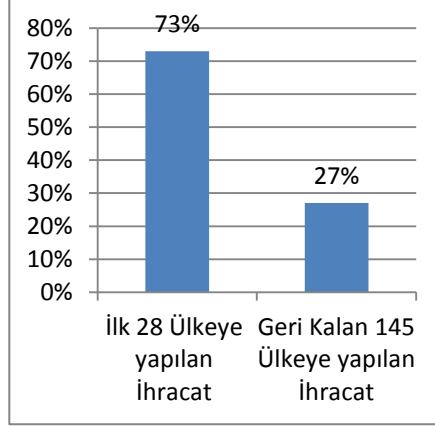
Grafik 10 : Bölgenin İhracat Üzerinde Eşdeğer Öneme Sahip Ülke Sayısı 2002-2011

Ülke bazında ihracat yaptığımız ülkeler incelendiğinde 2011 yılında bölgeden 173 ülkeye ihracat yapılmıştır ancak dikkat edilmesi gereken nokta şudur: İlk 28 ülkeye(bölgenin ihracatında kritik öneme sahip ülke sayısı) yapılan ihracatın toplam ihracattaki payı % 73'dür. Geri kalan %27 lik pay 145 ülkeye ve oldukça küçük miktarlarda yapılmaktadır.

⁸ Türkiye'nin İhracat Performansı 2: Sektörel Bazda Çeşitlilik, Rekabetçilik ve Adaptasyon,TEPAV,2011

Grafik 11 : Eş Değer Ülke ve Diğer Ülkelere Yapılan İhracatın Payı - 2011

2011 yılında sadece Irak'a yapılan ihracat toplam ihracatın tek başına %12,6'sını oluşturmaktadır. Bölgemizin ihracatının yaklaşık %73 ünü oluşturan ilk 28 ülke, ülke grupları bazında incelendiğinde ihracatımızın büyük bir kısmını Yakın ve Orta Doğu Asya Ülkeleri (%29,1)ne yapıldığı görülmektedir. Bunu sırasıyla AB üyesi ülkeler(25,1) ve Kuzey Afrika Ülkeleri (9,6) izlemektedir. Öte yandan Latin Amerika,Avustralya, Yeni Zelanda gibi uzak mesafelerdeki ülke gruplarına oldukça düşük miktarlarda ihracat yapılmaktadır.

Tablo 4 : Bölgenin İhracatında Kritik Öneme Sahip 28 Ülke, Ülke Grupları ve İhracat Miktarları

Ülke Grupları	2011 İhracat Mik. (dolar)	Pay (%)
1. YAKIN VE ORTA DOĞU ASYA ÜLKELERİ		
<i>Irak</i>	159.651.738	12,6
<i>İran</i>	70.153.585	5,6
<i>Suudi Arabistan</i>	33.256.942	2,6
<i>Suriye</i>	25.759.225	2
<i>Ürdün</i>	19.153.274	1,5
<i>Yemen</i>	17.983.899	1,4
<i>Azerbaycan</i>	17.341.587	1,4
<i>İsrail</i>	13.123.725	1
<i>Gürcistan</i>	12.248.178	1
TOPLAM	381.732.758	29,1
2. AVRUPA BİRLİĞİ		
<i>İtalya</i>	72.231.031	5,7
<i>Almanya</i>	60.928.821	4,8
<i>Bulgaristan</i>	34.735.847	2,7
<i>İngiltere</i>	28.449.231	2,3
<i>İspanya</i>	28.333.411	2,2
<i>Belçika</i>	20.215.751	1,6
<i>Yunanistan</i>	19.033.925	1,5
<i>Fransa</i>	15.377.239	1,2
<i>Polonya</i>	14.429.313	1,1
<i>Romanya</i>	12.896.619	1
<i>Hollanda</i>	12.654.967	1
TOPLAM	319.286.155	25,1

9 Ülkelerin Coğrafi Grup Ve Ülke Kodları, 2010, TÜİK (Coğrafi Gruplar, 2010) esas alınmıştır

3. KUZEY AFRIKA		
<i>Libya</i>	61.312.116	4,9
<i>Cezayir</i>	33.180.188	2,6
<i>Mısır</i>	27.120.924	2,1
TOPLAM	381.732.758	9,6
4. DİĞER ASYA ÜLKELERİ		
<i>Türkmenistan</i>	18.016.437	1,4
<i>Kazakistan</i>	17.437.744	1,4
TOPLAM	35.454.181	2,8
5. DİĞER AVRUPA ÜLKELERİ		
<i>Rusya Federasyonu</i>	35.656.955	2,8
TOPLAM	35.656.955	2,8
6. KUZEY AMERİKA		
<i>A.B.D.</i>	27.720.845	2,2
TOPLAM	27.720.845	2,2

"İhracat önemli bir kısmı Yakın ve Orta Doğu Asya Ülkeleri ve AB üyesi ülkeler yapıyoruz."

"İhracat yaptığımız ülke sayısı artmasına rağmen toplam ihracatımız içinde büyük öneme sahip ülke sayısı yıllar itibariyle azalmaktadır."

"Halihazırda yoğun ihracat yaptığımız ülkelerin ithalat taleplerindeki olası daralmaları göz önüne alarak ihracat yapılacak ülke sayısını artırırken yeni girdiğimiz pazarlardaki ihracat miktarı da artırılmalı ve bunun için gerekli sektörel önlemler alınmalıdır."

4 SONUÇ : İMALAT SANAYİNDE YARATILAN İHRACAT BAKIMINDAN BÖLGENİN STRATEJİK SEKTÖRLERİ

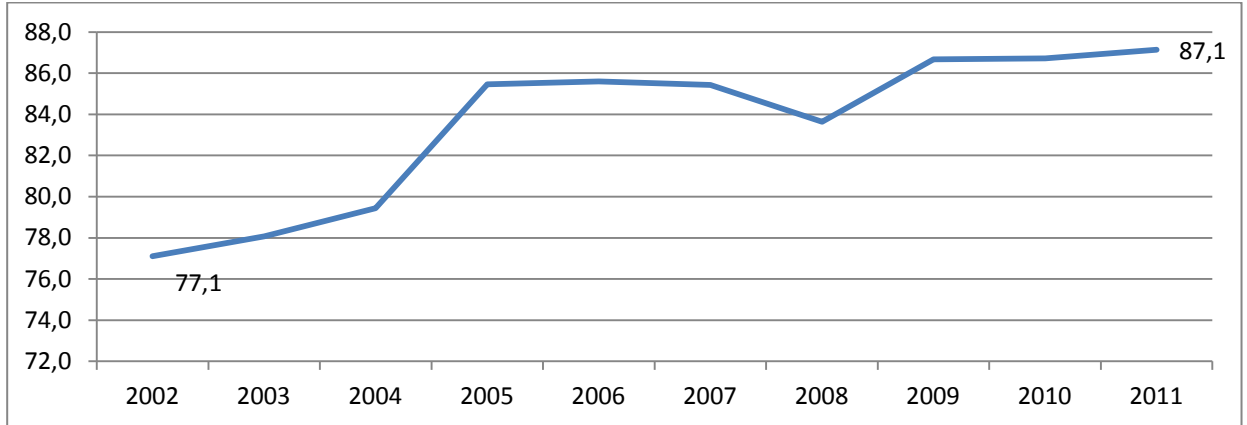
Daha önceki bölümlerde Eşdeğer Sektör Sayısı yöntemine göre zaman içinde en yüksek ihracat performansı¹⁰ gösteren ilk 7 sektör tespit edilmişti. Bu bölümde ise bu 7 sektörde ülke genelinde gerçekleşen ihracat rakamları incelenmiş ve bu sektörlerin gerçekten Konya Karaman Bölgesinde yoğunlaşma gösterip göstermediği ve bir yoğunlaşma var ise bu yoğunlaşmanın zaman içerisindeki değişimi ortaya konmuştur.

2011 yılında bölgenin sadece bu 7 sektörde yaptığı ihracat toplam ihracatın % 87,1 'ine karşılık gelmektedir. Bu 7 sektörde yapılan toplam ihracat daha önceki yıllarda hiçbir zaman %77 düzeyinin altına inmemiştir.

Tablo 5 : Bölgenin İhracatında Eşdeğer Katkıya sahip İlk 7 Sektör

SIRA	SEKTÖR	2011 İHRACATI	2011PAYI(%)	YK DEĞERİ
1	Gıda ürünlerinin imalatı	76.020.890	31,3	4,3
2	Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı ¹¹	46.587.718	18,3	3,6
3	Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı ¹²	39.719.311	14,2	1,1
4	Ana metal sanayi	15.388.727	8,6	0,7
5	Fabrikasyon metal ürünleri imalatı	11.779.661	5,5	1,1
6	Bitkisel ve hayvansal üretim ile avcılık ve ilgili hizmet faaliyetleri	16.872.069	5,4	1,8
7	Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı ¹³	53.754.274	3,8	1

Tablo 6 : İlk 7 Sektörün Toplam İhracat İçerisindeki Payları

10 İhracat Miktarı bakımından

11 Bundan sonra Makine ve Teçhizat Sektörü olarak değerlendirilecektir

12 Bundan sonra Otomotiv Yan Sanayi olarak değerlendirilecektir

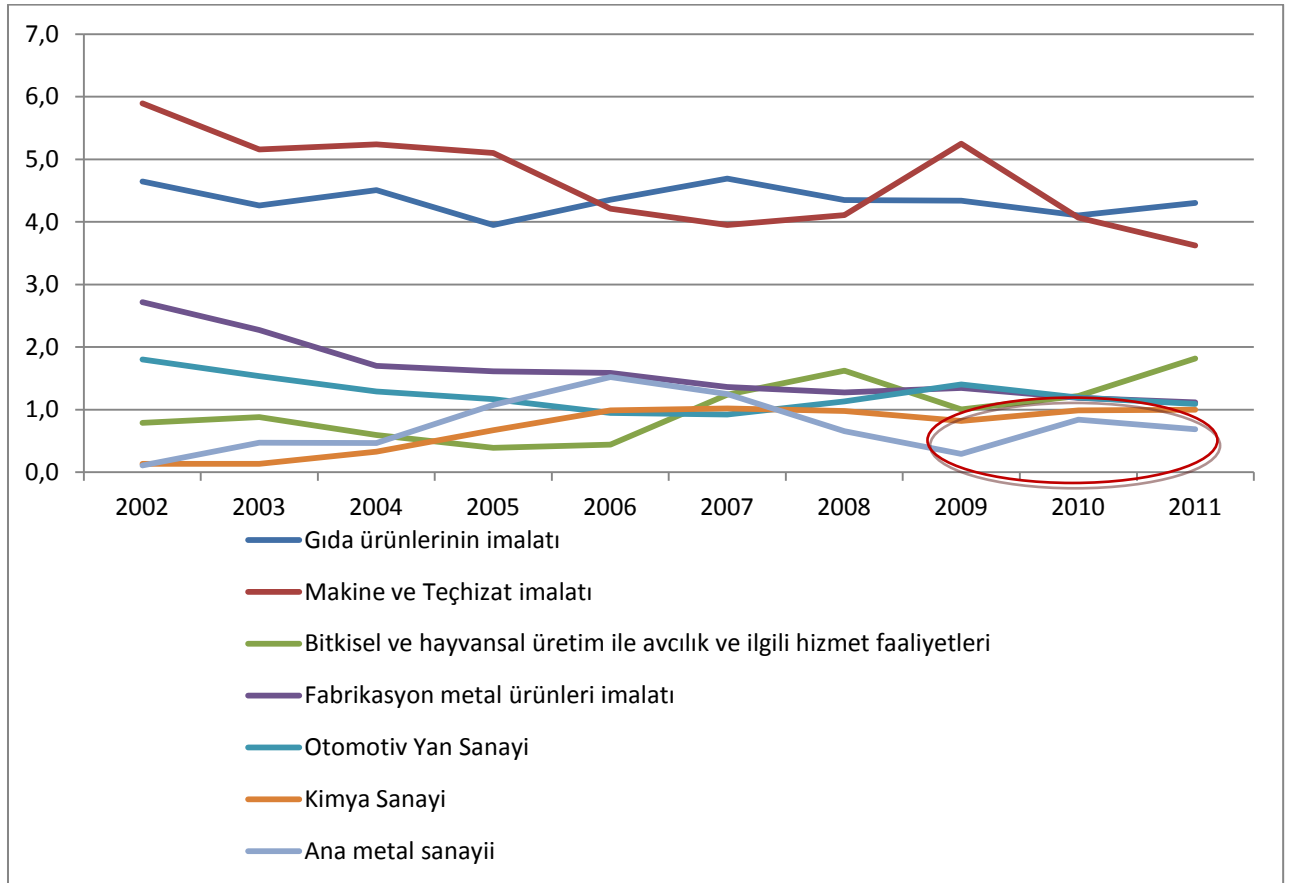
13 Bundan sonra Kimya Sektörü olarak değerlendirilecektir

Bir coğrafyadaki stratejik ve anahtar sektörlerin belirlenmesinde kullanılan değişkenlerden en bilineni, Yoğunlaşma Katsayısı (YK) (Location Quotients/ Balassa Index)dir. YK genelde bir sektörün belli bir bölgedeki yığılmasını ulusal referansla ölçmeye yaramaktadır. Bir sektörün YK değerinin 1'den büyük çıkması sektörün yerelde tüketilenden daha fazla ürettiğini ve bölge dışına ürettiği mal ve hizmetleri ihraç ettiği anlamına gelmektedir.Öte yandan bir sektördeki yoğunlaşma katsayısının zaman içerisindeki değişimine bakılarak sektörün yoğunlaşmasının azaldığı veya arttığı gözlemlenebilir. Ayrıca bu değişime bakılarak daha önce bölgede yoğunlaşma göstermemesine ancak zaman içerisinde yoğunlaşan sektörlerle özel önem verilebilir.

YK_i = (a_i/a_t) / (A_i/A_t) Burada;

- a_i = Bölgenin i sektöründe yaptığı ihracat
- a_t = Bölgenin yaptığı toplam ihracat
- A_i = Ülkenin i sektöründe yaptığı ihracat
- A_t = Ülkenin yaptığı toplam ihracat'ı temsil etmektedir.

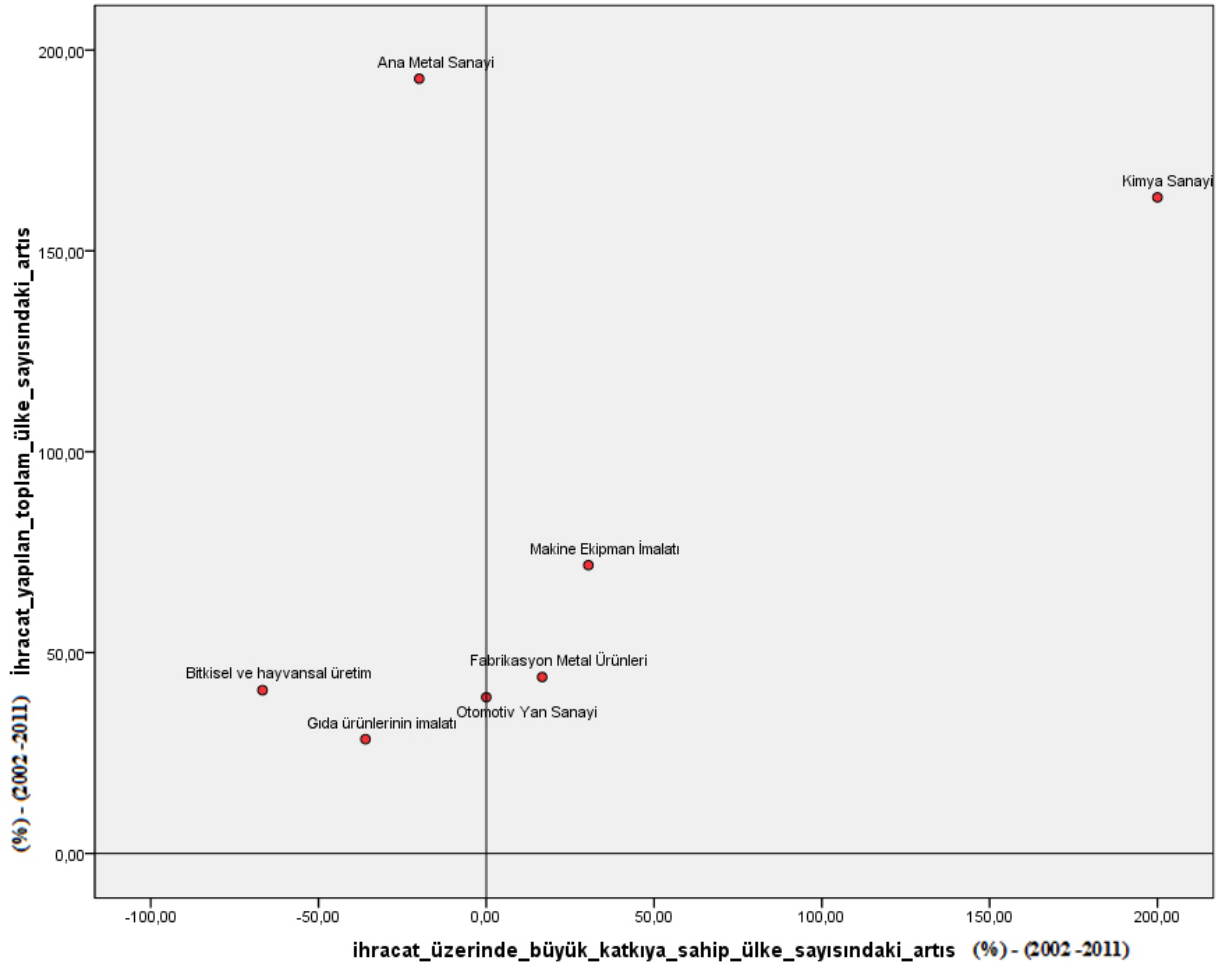
Grafik 12 : İhracatta en rekabetçi 7 Sektörün Yoğunlaşma Katsayılarındaki Değişim

Yukarıdaki grafikten de görüldüğü üzere bölgede en rekabetçi 7 sektörün 6 sının Yoğunlaşma Katsayısının 1'in üzerinde olduğunu görüyoruz.Yıllar içerisinde belili dalgalanmalar yaşansa da ciddi azalma veya artış yaşanmamaktadır. Yalnızca Ana Metal Sanayi sektöründe yoğunlaşma katsayısı 1 in altında kalmaktadır.

4.1.1 7 STRATEJİK SEKTÖRDE İHRACATTA YENİ GİRDİĞİMİZ PAZARLARDA NE KADAR ETKİLİYİZ?

Peki toplam ihracat üzerinde büyük katkıya sahip 7 sektörde yeni girdiğimiz pazarlarda ne kadar etkiliyiz? Bu sorunun yanıtını bulabilmek için ise ihracatımızda toplam ihracat üzerinde büyük katkıya sahip 7 sektörde, yapılan ihracat bakımından kritik öneme sahip ülkeler tespit edilecektir. Böylece en fazla ihracat yaptığımız sektörlerin hangi ülkelerde yoğunlaştığı ya da hangi ülkelerde potansiyelini yeteri kadar kullanmadığı tespit edilebilecektir. Tekrar Herfindahl-Hirschman endeksi kullanılarak ihracatta eşdeğer katkıya sahip ilk 7 sektör için ayrı ayrı eşdeğer önemdeki ülke sayıları (toplam ihracat üzerinde büyük katkıya sahip ülke sayısı) tespit edilmiştir.

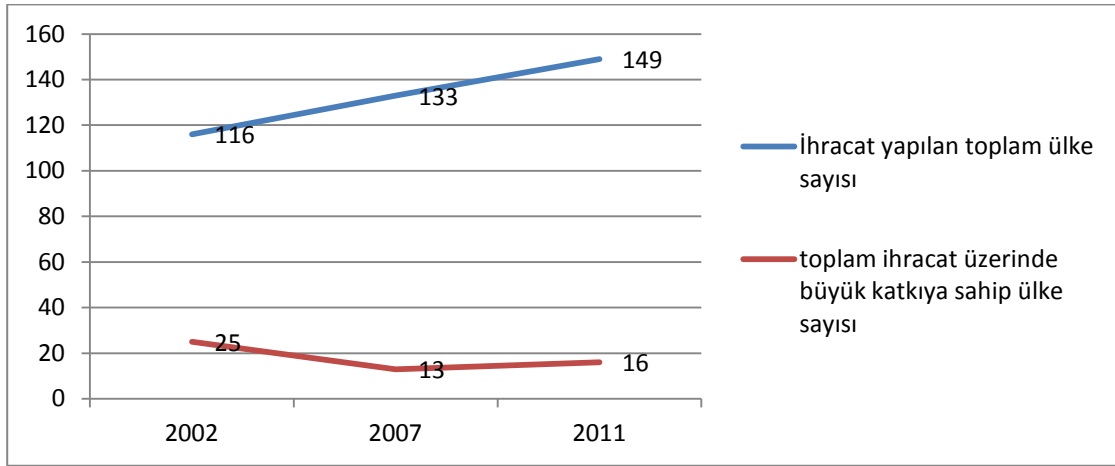

4.1.1.1 : Gıda ürünlerinin imalatı Sektörü

Gıda sektörü Konya-Karaman bölgesinin ihracatında en rekabetçi sektördür. Bölgenin 2011 yılında yaptığı ihracatın yaklaşık üçte biri gıda (%31,3) sektöründe yapıldı .Sektörde her geçen yıl ihracat yaptığımız ülke sayısı artıyor.2002 yılında 116 ülkeye ihracat yapılırken 2011 yılında 149 farklı ülkeye ihracat yapılmış durumda.Ancak bir sorun var: Sektörde yeni girdiğimiz pazarlarda yeterince etkin olamıyoruz.İhracat yaptığımız ülke sayısı artmasına rağmen, toplam ihracat üzerinde büyük katkıya sahip ülke sayısı yıllar itibariyle azalıyor. Yani sektörde yeni eklenen pazarlara yapılan ihracat miktarı kritik bir öneme sahip değil. 2002 yılında 25 ülke bölgenin gıda sektöründe yaptığı ihracatta önemli paya sahipken, bu sayı 2011 yılında 16 ya düşmüştür.

Grafik 13 : Gıda ürünlerinin imalatı Sektöründe İhracat Yapılan Toplam Ülke Sayısı ve Toplam İhracat Üzerinde Büyük Katkıya Sahip Ülke Sayısı

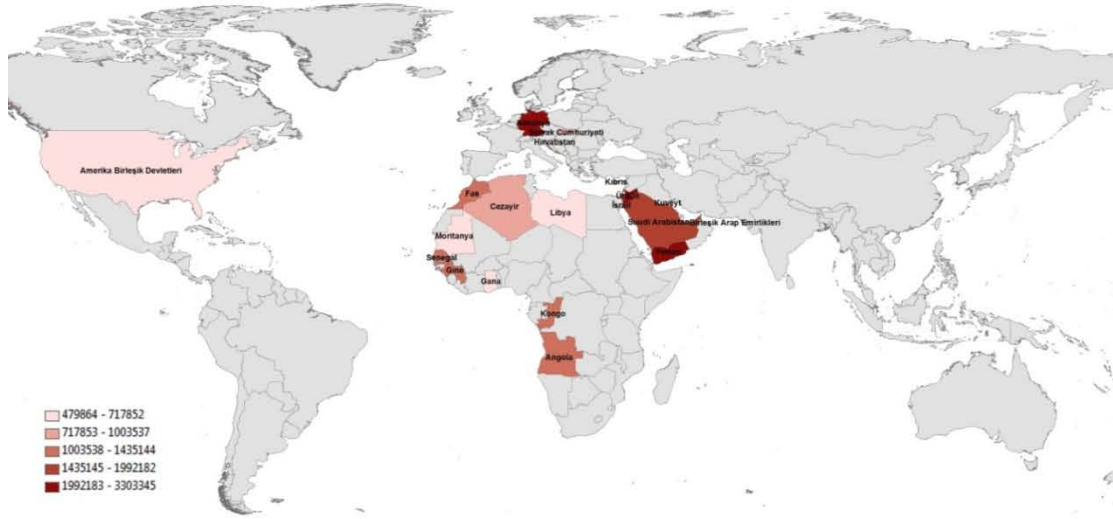
Tablo 7 : Gıda ürünlerinin imalatı Sektöründe Toplam İhracat Üzerinde Büyük Katkıya Sahip Ülkeler

ÜLKE	2011 İHRACAT MİKTARI	PAY (%)
Irak	77.850.010	17,8
Libya	61.037.617	14,0
Cezayir	22.321.923	5,1
Yemen	18.369.518	4,2
Suudi Arabistan	14.586.439	3,3
Ürdün	9.741.652	2,2
Pakistan	9.658.824	2,2
Suriye	8.314.954	1,9
Belçika	8.004.310	1,8
Türkmenistan	7.980.701	1,8
Kenya	7.663.970	1,8
Nijer	7.639.871	1,7
Filistin	7.240.780	1,7
İsrail	7.142.067	1,6
Almanya	6.424.137	1,5
Angola	6.208.356	1,4

10

Gıda ürünlerinin imalatı Sektöründe Toplam İhracat Üzerinde Büyük Katkıya Sahip Ülkeler

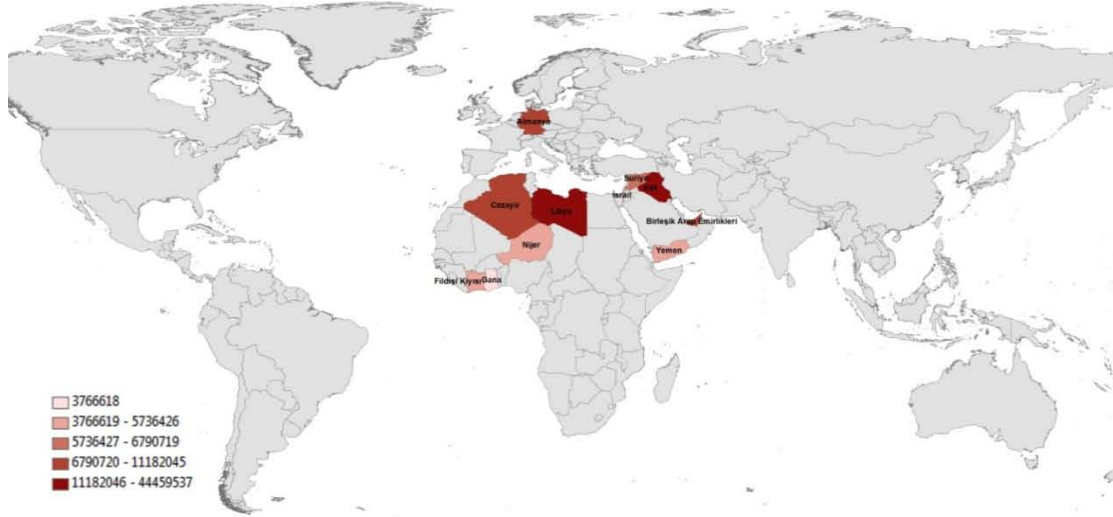
2002

10

Gıda ürünlerinin imalatı Sektöründe Toplam İhracat Üzerinde Büyük Katkıya Sahip Ülkeler

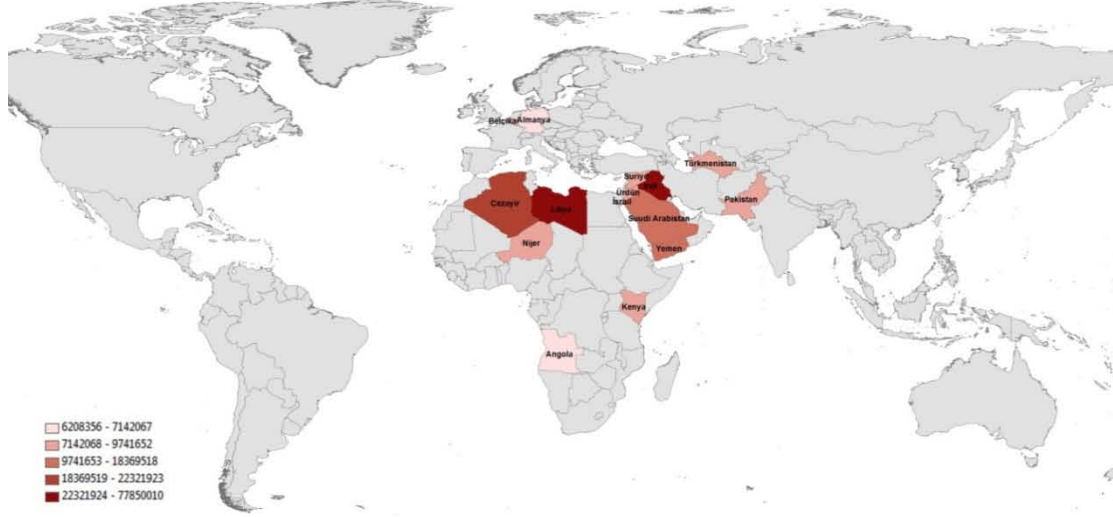
2007

10

Gıda ürünlerinin imalatı Sektöründe Toplam İhracat Üzerinde Büyük Katkıya Sahip Ülkeler

2011

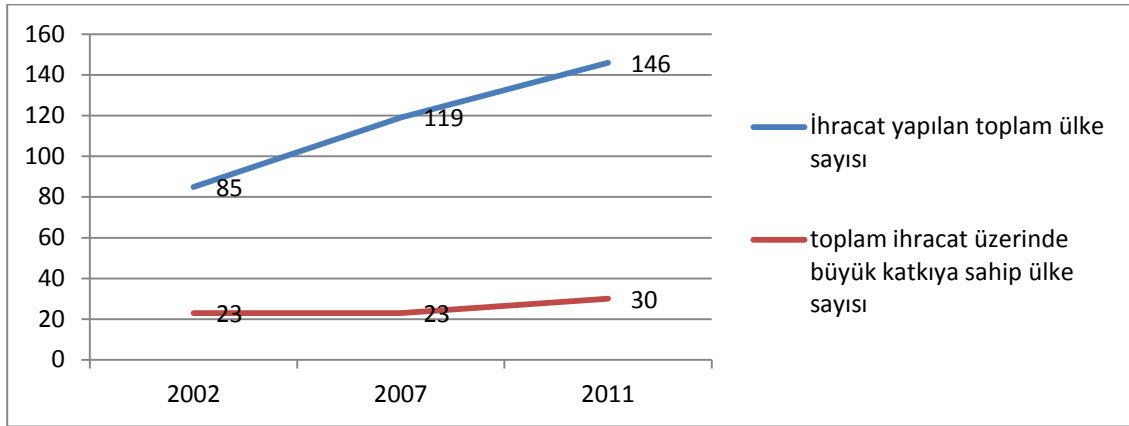
4.1.1.2 : Makine Ve Ekipman İmalatı Sektörü

Makine ve ekipman imalatı sektörü gıda sektöründen en fazla ihracatın gerçekleştiği sektördür. Bu sektör Savunma Sanayi için üretim potansiyeli olan ve Kalkınma Bakanlığı tarafından Savunma Sanayinin yurtdışına bağımlılığını azaltmak için öncelikli sektörler arasında sayılmıştır Konya -Karaman Bölgesi özellikle araç ustası ekipman sanayinde önemli gelişmeler göstermektedir.

Sektörde bir diğer alt faaliyet olan değirmen makineleri sektöründe dünyanın bir çok ülkesine un, irmik ve makarna fabrikaları ve donanımları ihraç edilmektedir.

Makine Ve Ekipman İmalatı Sektöründe bölgede öne çıkan tarım alet ve makineleri sektörü özellikle tarımsal faaliyetlerin çok yoğun bir şekilde yapıldığı Konya ve Karaman'da stratejik bir öneme sahiptir. Bölgenin tarım sektöründe gerçekleştirmesi gereken teknolojik dönüşümün sağlanabilmesi için bu sektöre özel önem verilmesi gerekmektedir. Sektörde üretilen ürün sayısı anlamında tarımsal mekanizasyon araçlarının %62'ye yakın bir kısmı ekim-dikim-toprak işleme-gübreleme-işleme makineleri olarak yapılmakta, katma değer anlamında yüksek katma değerli ürünler üretimine yönelik faaliyetlerin yeterli düzeyde olmadığı belirlenmiştir. Katma değeri yüksek üretime yönelik olarak ta teknolojik altyapının iyileştirilmesi ve firmaların ar-ge/inovasyon faaliyetlerine yöneltmesi yönündeki çalışmalara öncelik verilmesi önem taşımaktadır.¹⁴

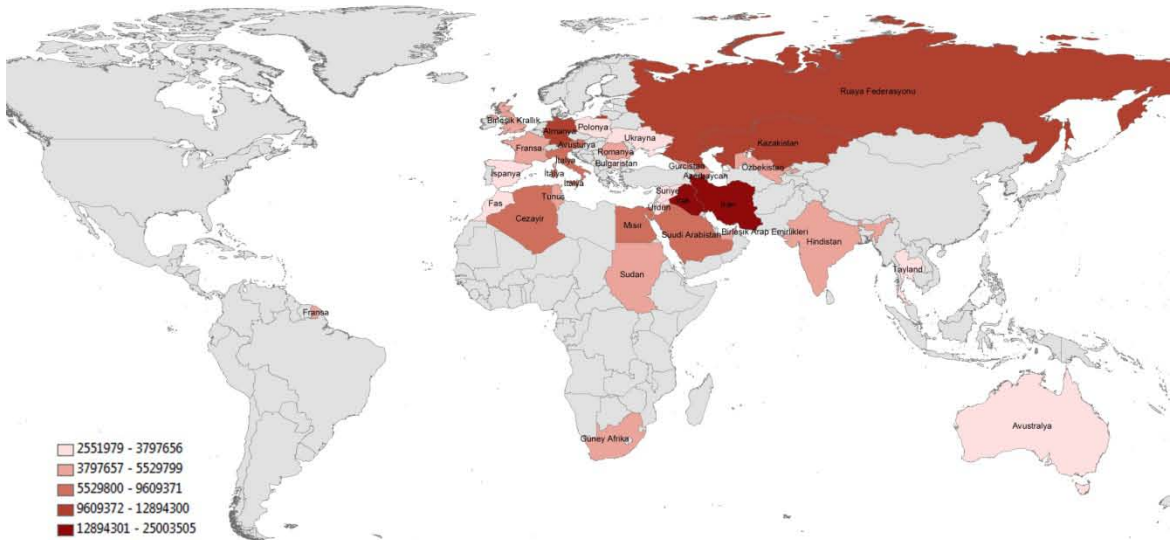
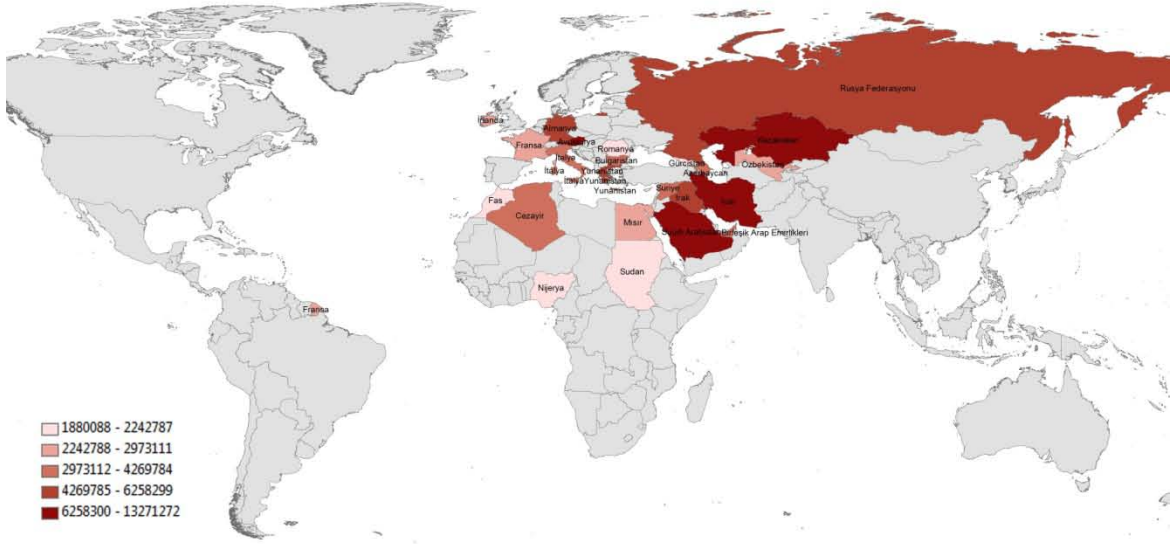
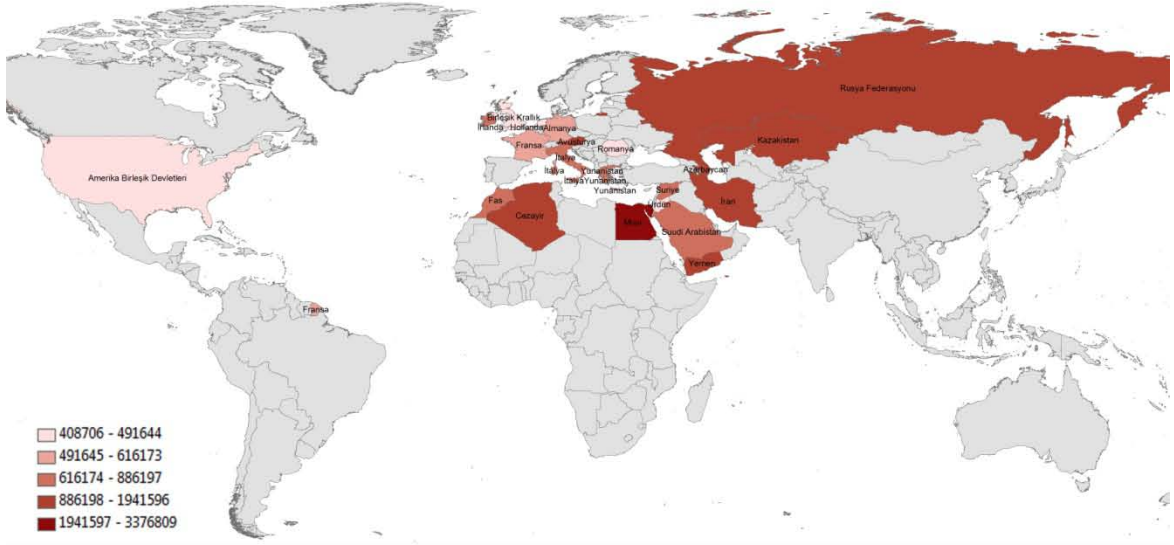
Grafik 14 : Makine Ve Ekipman İmalatı Sektöründe İhracat Yapılan Toplam Ülke Sayısı Ve Toplam İhracat Üzerinde Büyük Katkıya Sahip Ülke Sayısı

¹⁴ Tarım Alet ve Makineleri Sektörü ile ilgili daha kapsamlı araştırma raporuna planlama.mevka.org.tr adresinden erişilebilir.

Tablo 8 : Makine Ve Ekipman İmalatı Sektöründe Toplam İhracat Üzerinde Büyük Katkıya Sahip Ülkeler

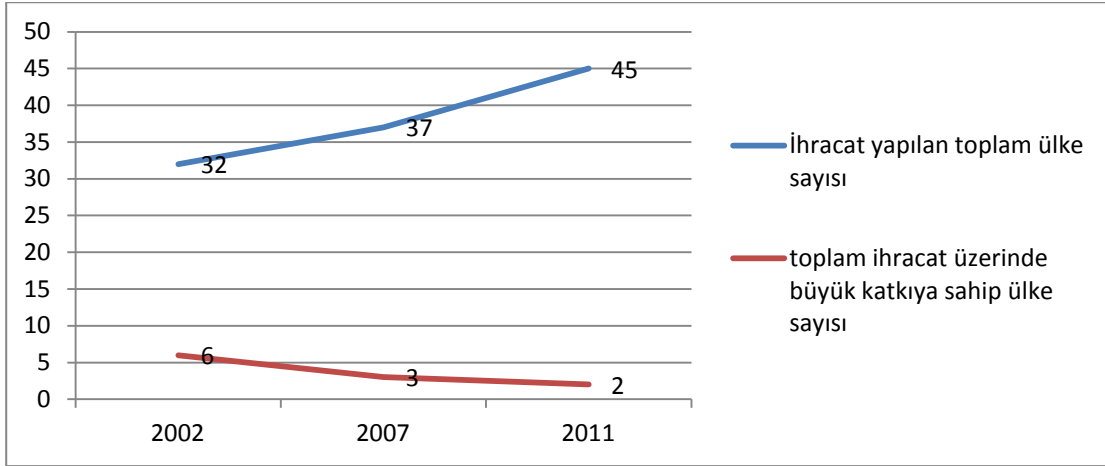
ÜLKE	2011 İHRACAT MİKTARI	PAY (%)
İran	25.003.505	9,8
Irak	19.425.681	7,6
Rusya Federasyonu	12.894.300	5,0
Almanya	11.979.497	4,7
Kazakistan	10.880.525	4,3
Avusturya	9.609.371	3,8
Mısır	9.542.361	3,7
Suudi Arabistan	8.669.571	3,4
İtalya	7.701.482	3,0
Cezayir	7.267.428	2,8
Özbekistan	5.529.799	2,2
Tunus	4.879.114	1,9
Fransa	4.849.004	1,9
Gürcistan	4.829.499	1,9
Azerbaycan	4.793.797	1,9
B.A.E.	4.700.132	1,8
Hindistan	4.278.973	1,7
Romanya	4.097.612	1,6
Güney Afrika	4.092.548	1,6
İngiltere	4.065.489	1,6
Sudan	4.036.346	1,6
Bulgaristan	3.797.656	1,5
İspanya	3.718.755	1,5
Suriye	3.578.401	1,4
Polonya	3.435.244	1,3
Ukrayna	3.156.439	1,2
Avustralya	3.065.334	1,2
Tayland	2.936.470	1,1
Ürdün	2.597.657	1,0
Fas	2.551.979	1,0

4.1.1.3 : Bitkisel Ve Hayvansal Ürünleri Sektörü

Sektörel olarak tarım sektörünün bir alt kolu olan bitkisel ve Hayvansal üretim faaliyetleri bölgemiz açısından oldukça önemlidir. Ancak bu sektör ihracat yapılan ülke çeşitlenmesi bakımından gerileme göstermektedir. Sektörde yapılan ihracat Irak ve İran'a kilitlenip kalmıştır Nitekim 2011 yılında bu sektörde yapılan ihracatın %76 sı sadece bu iki ülkeye gerçekleşmiştir. Bu ülkeler ile yaşanabilecek olası siyasi ve ekonomik istikrarsızlıkların sektörü ve dolayısıyla bölge ekonomisini de önemli çıkmazlara sokabileceği ortadadır.

Grafik 15 : Bitkisel Ve Hayvansal Ürünleri Sektöründe İhracat Yapılan Toplam Ülke Sayısı Ve Toplam İhracat Üzerinde Büyük Katkıya Sahip Ülke Sayısı

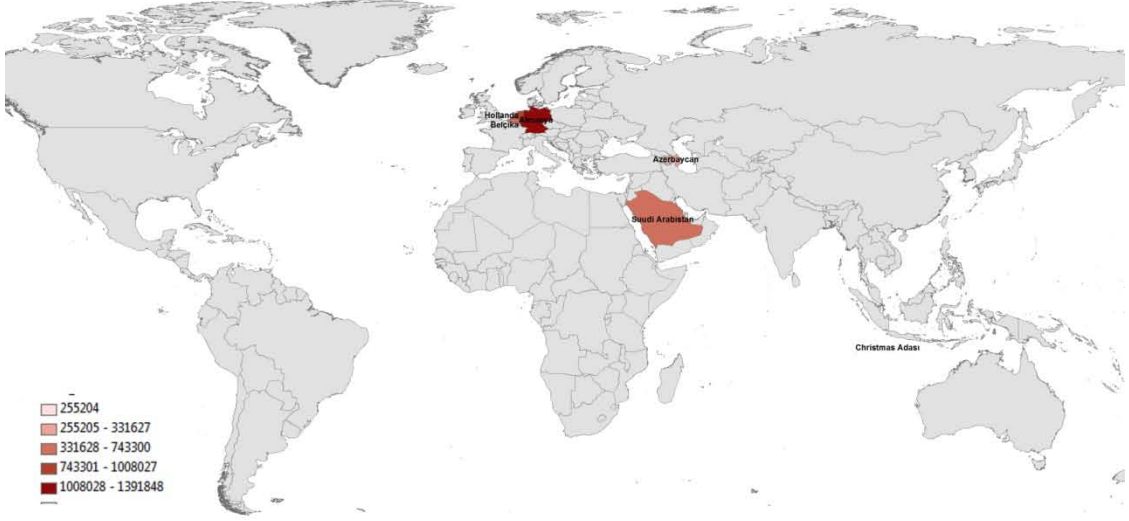

Tablo 9 : Bitkisel Ve Hayvansal Ürünleri Sektöründe Toplam İhracat Üzerinde Büyük Katkıya Sahip Ülkeler

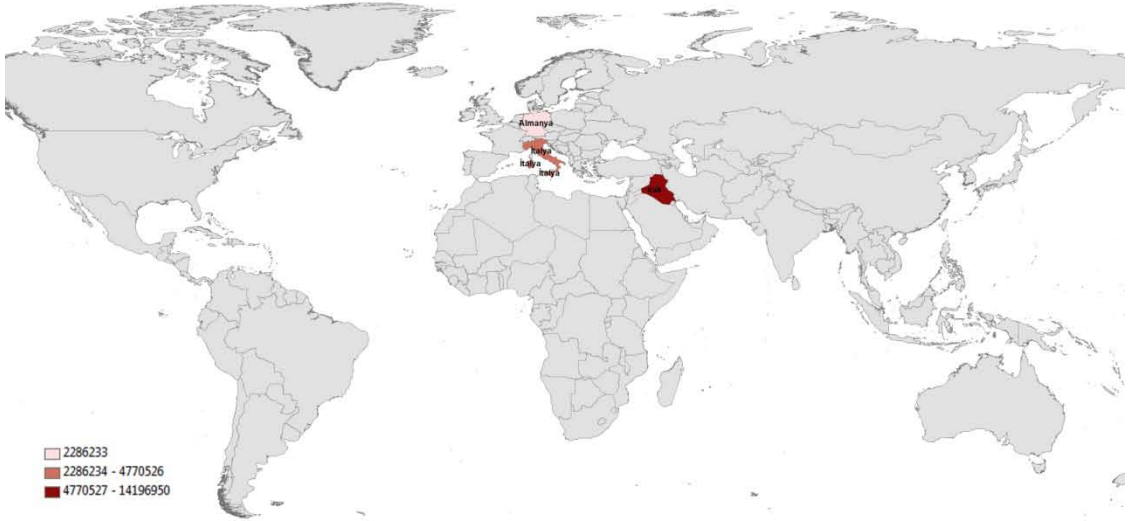
ülke	2011 İHRACAT MİKTARI	PAY (%)
Irak	47.759.430	63,0
İran	11.985.547	15,8

" Bitkisel Ve Hayvansal Ürünleri Sektöründe ihracat yapılan ülke çeşitlenmesi bakımından gerileme yaşanmaktadır."

1 **Bitkisel Ve Hayvansal Ürünleri Sektöründe Toplam İhracat Üzerinde Büyük Katkıya Sahip Ülkeler 2002**

1 **Bitkisel Ve Hayvansal Ürünleri Sektöründe Toplam İhracat Üzerinde Büyük Katkıya Sahip Ülkeler 2007**

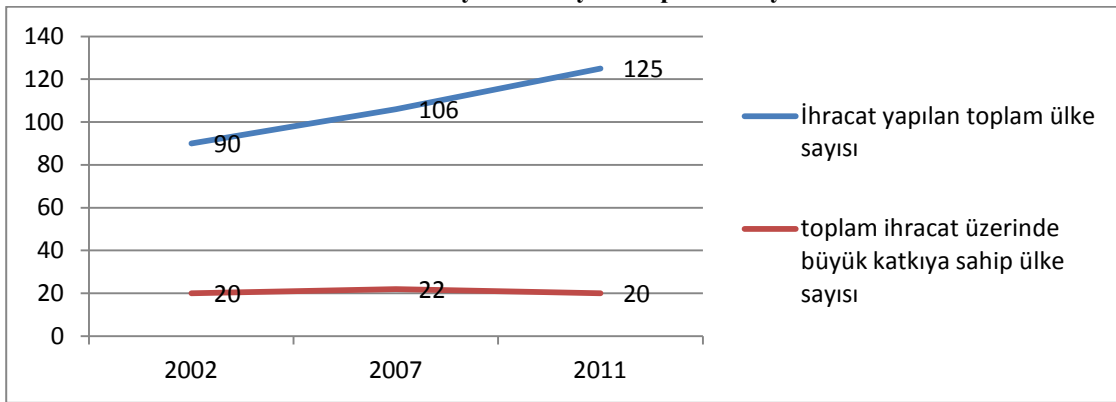
1 **Bitkisel Ve Hayvansal Ürünleri Sektöründe Toplam İhracat Üzerinde Büyük Katkıya Sahip Ülkeler 2011**

4.1.1.4 : Otomotiv Yan Sanayi Sektörü

Konya Karaman Bölgesi Türkiye'de yedek parça üretiminde giderek önem kazanmakta ve bir çok yedek parça yüksek kalitede üretilmektedir. 2011 yılında bölgenin yaptığı ihracatın yaklaşık % 15 bu sektörde yaratılmıştır. Ancak son on yılda ihracat yapılan ülke sayısında herhangi bir artma veya azalma olmamıştır. Ülkemizdeki en önemli motor piston ve gömlek, supap, krank, dils ve conta fabrikaları bölgede bulunmaktadır. Otomotiv yan sanayi ayrıca Savunma Sanayi için gerekli olan şasi, aks, motor bloğu, sindir kapağı, dişli, direksiyon, krank mili, şanzıman ve aktarma organları gibi ürünleri de üretebilmekte ve bu nedenle de Savunma Sanayi için büyük potansiyel arz etmektedir.¹⁵

Grafik 16 : Otomotiv Yan Sanayi Sektöründe İhracat Yapılan Toplam Ülke Sayısı Ve Toplam İhracat Üzerinde Büyük Katkıya Sahip Ülke Sayısı

Tablo 10 : Otomotiv Yan Sanayi Sektöründe Toplam İhracat Üzerinde Büyük Katkıya Sahip Ülkeler

ÜLKE	2011 İHRACAT MİKTARI	PAY (%)
İran	23.785.514	12,0
Almanya	22.130.372	11,2
İrak	15.816.745	8,0
İngiltere	11.950.086	6,0
Ege Serbest Bölge	11.217.265	5,7
Belçika	9.093.261	4,6
Rusya Federasyonu	8.179.162	4,1
Polonya	7.744.055	3,9
Meksika	5.003.955	2,5
Mısır	4.703.069	2,4
Suudi Arabistan	4.393.943	2,2
Güney Afrika	4.260.113	2,1
İtalya	4.123.795	2,1
A.B.D.	3.608.293	1,8
İspanya	3.586.007	1,8
B.A.E.	3.536.733	1,8
Cezayir	3.283.548	1,7
Azerbaycan	3.282.527	1,7
Suriye	3.022.731	1,5
Nijerya	2.760.827	1,4

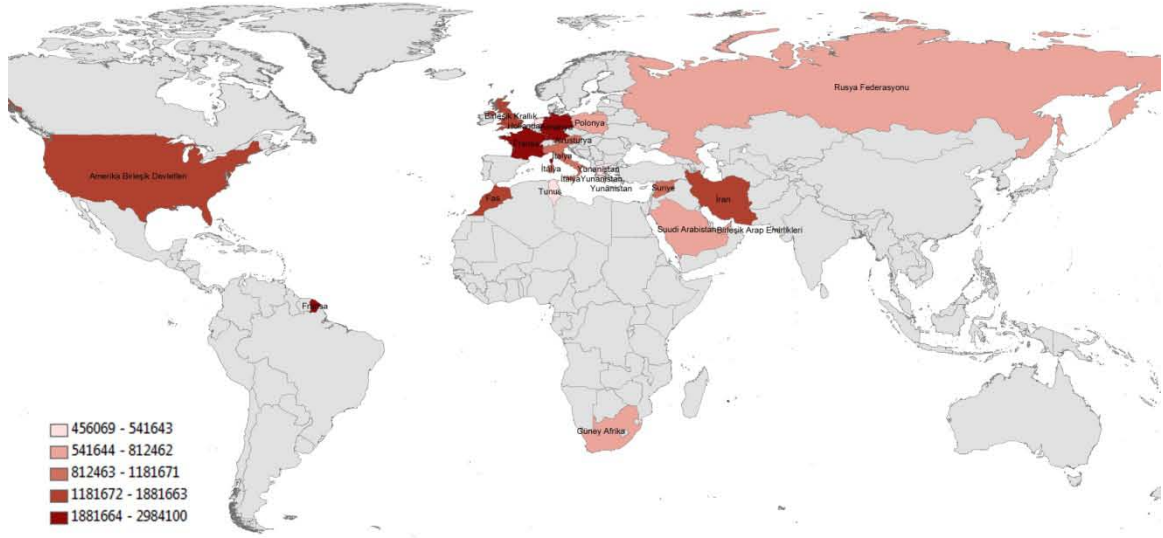
¹⁵ Konya'da İmalat Sanayinin Durumu ve Sorunları, Konya Kent Sempozyumu, Memiş KÜTÜKÇÜ, 2011

29

Otomotiv Yan Sanayi Sektöründe Toplam İhracat Üzerinde Büyük Katkıya Sahip Ülkeler

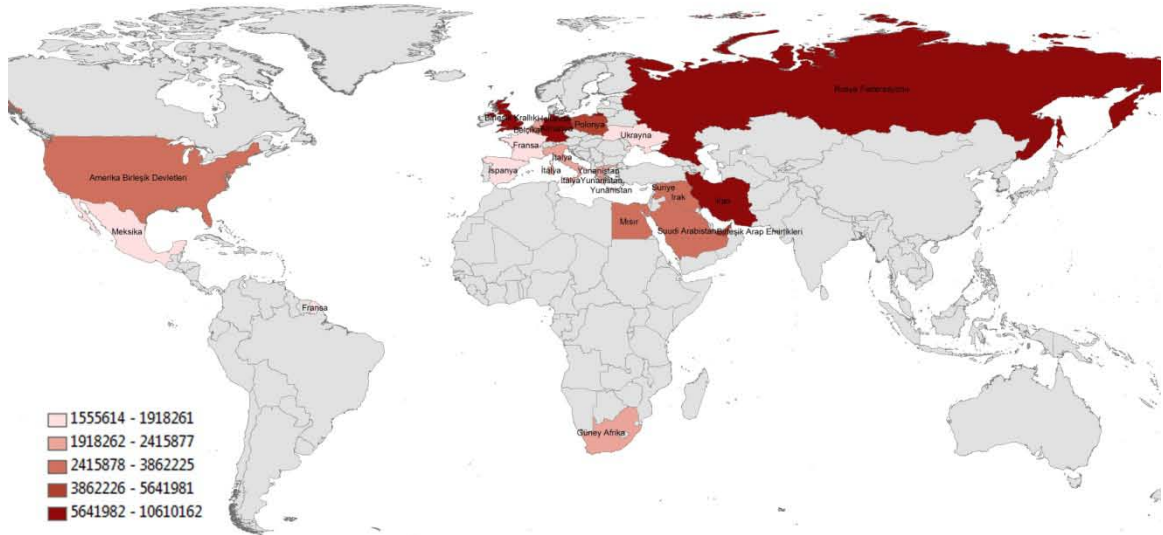
2002

29

Otomotiv Yan Sanayi Sektöründe Toplam İhracat Üzerinde Büyük Katkıya Sahip Ülkeler

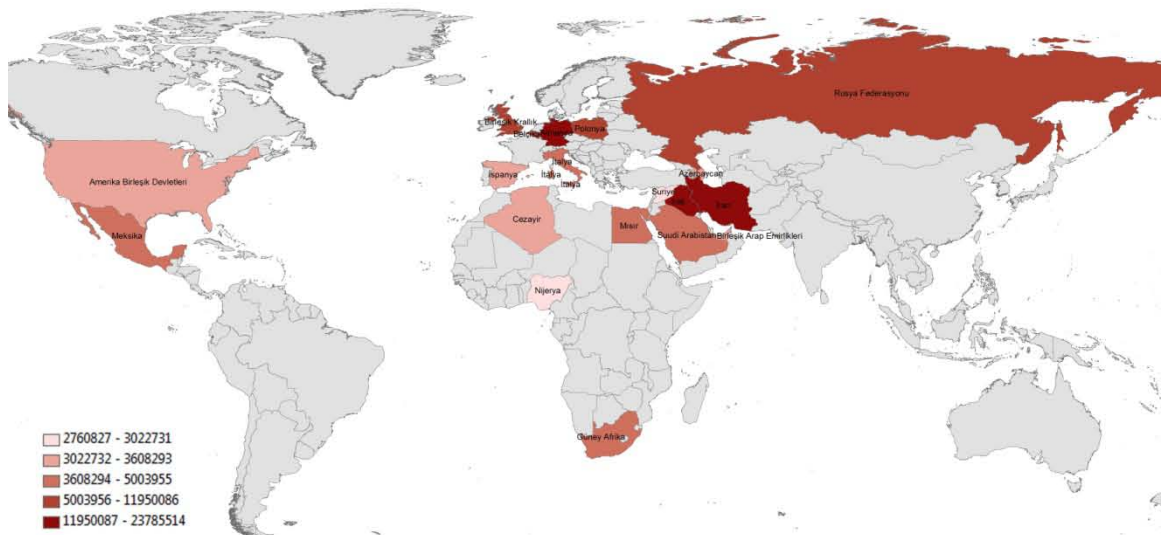
2007

29

Otomotiv Yan Sanayi Sektöründe Toplam İhracat Üzerinde Büyük Katkıya Sahip Ülkeler

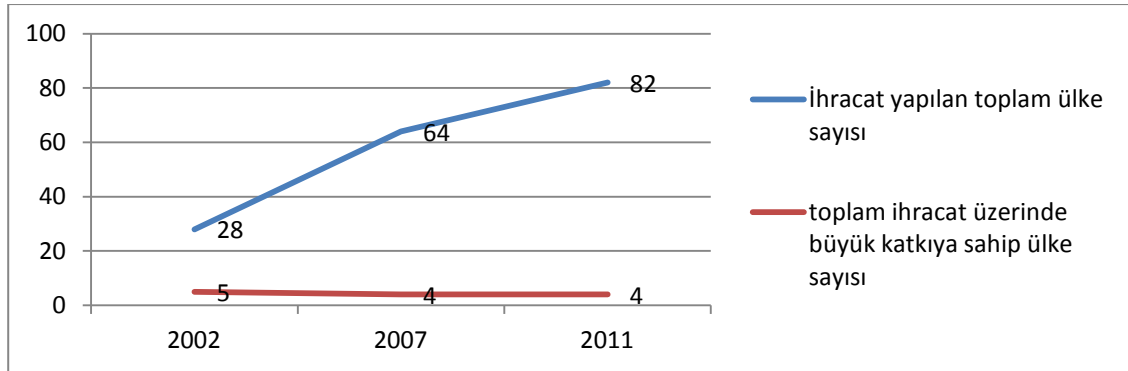
2011

4.1.1.5 : Ana Metal Sanayi Sektörü

Konya Karaman Bölgesi Ana metal sanayi alt kolunda özellikle döküm sektöründe ön plana çıkmaktadır. Bölge üretmekte olduğu pik, çelik, sfero ve alüminyum döküm ile yapılan ihracatın %8.6 sını gerçekleştirilmektedir. Ancak bu sektörde ihracat yapılan ülke sayısı 10 yılda 28 den 82 ye yükselmesine rağmen yapılan ihracatın büyük bir kısmı sadece 4 ülkeye yapılmaktadır. Yani sektörde ihracat yapılan ülke sayısı çeşitlilik bakımından düşüktür. Bu ülkeler İtalya, Bulgaristan, İspanya ve Yunanistan gibi Güney Avrupa ülkelerinden oluşmaktadır.

Grafik 17 : Ana Metal Sanayi Sektöründe İhracat Yapılan Toplam Ülke Sayısı Ve Toplam İhracat Üzerinde Büyük Katkıya Sahip Ülke Sayısı

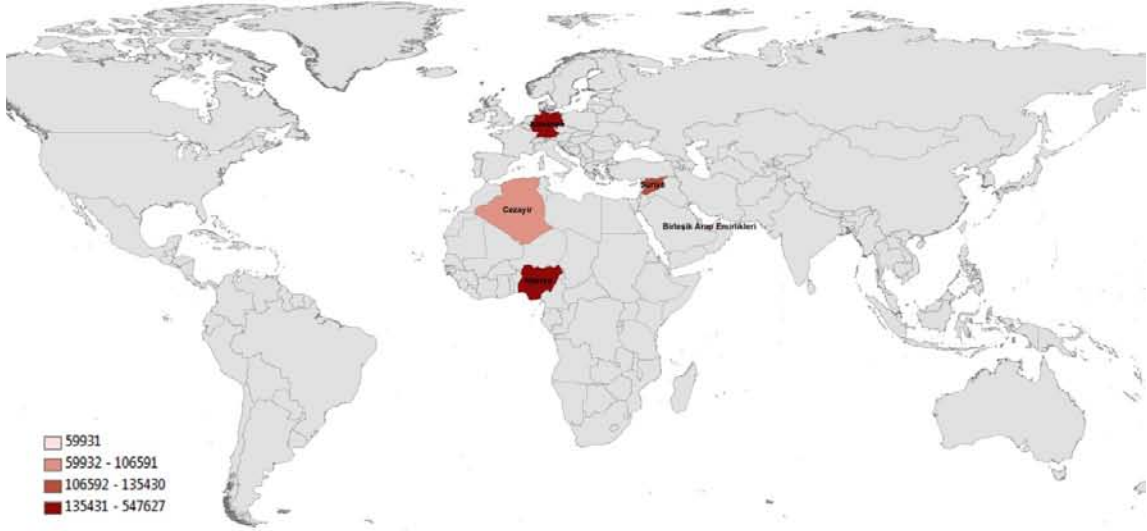
Tablo 11 : Ana Metal Sanayi Sektöründe Toplam İhracat Üzerinde Büyük Katkıya Sahip Ülkeler

ÜLKE	2011 İHRACAT MİKTARI	PAY (%)
İtalya	55.186.794	45,6
Bulgaristan	25.108.885	20,7
İspanya	17.875.443	14,8
Yunanistan	12.691.873	10,5

24

Ana Metal Sanayi Sektöründe Toplam İhracat Üzerinde Büyük Katkıya Sahip Ülkeler

2002

24

Ana Metal Sanayi Sektöründe Toplam İhracat Üzerinde Büyük Katkıya Sahip Ülkeler

2007

24

Ana Metal Sanayi Sektöründe Toplam İhracat Üzerinde Büyük Katkıya Sahip Ülkeler

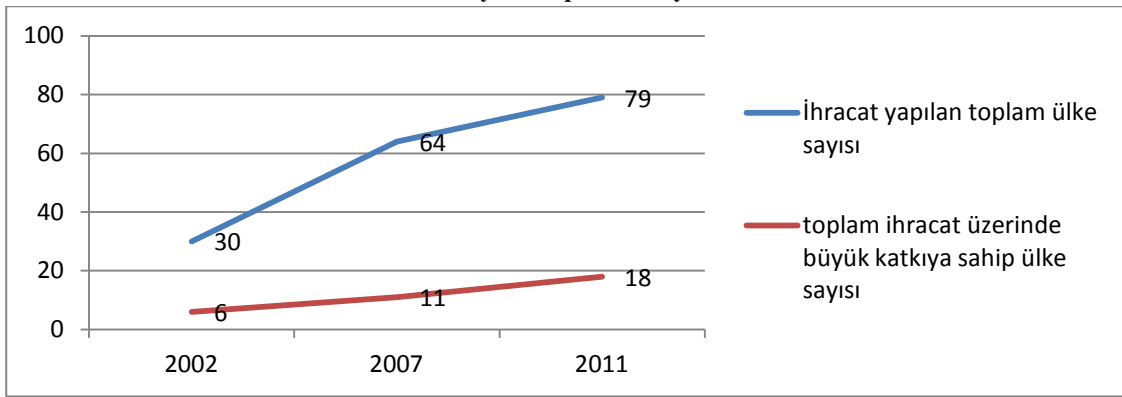
2011

4.1.1.6 : Kimya Sektörü

Kimya Sektörü Konya Karaman Bölgesinde İhracatta yeni girilen pazarlarda en iyi performansı gösteren sektör konumundadır. Nitekim 2002 yılında sadece 6 ülke kimya sektöründe yapılan ihracatın önemli bir kısmını oluştururken bu sayı 2011 yılında 18 e yükselmiştir. Ayrıca bu sektör geleneksel olarak ihracat yaptığımız Batı Avrupa ve orta Doğu ülkelerinin dışında Güney Amerika ve Uzak Doğu gibi ülke gruplarına da artan bir şekilde ihracatına devam etmektedir. Orta - ileri teknoloji düzeyine sahip bir sektör olan Kimya Sektörü ülkemizin Ulusal Sanayi Stratejisinde belirlediği "Orta Ve İleri Teknolojilerde Avrasya'nın Üretim Üssü Olmak" vizyonuna da yerelde önemli katkıları koyabilecek potansiyel bir sektördür.

Grafik 18 : Kimya Sektöründe İhracat Yapılan Toplam Ülke Sayısı Ve Toplam İhracat Üzerinde Büyük Katkıya Sahip Ülke Sayısı

Tablo 12 : Kimya Sektöründe Toplam İhracat Üzerinde Büyük Katkıya Sahip Ülkeler

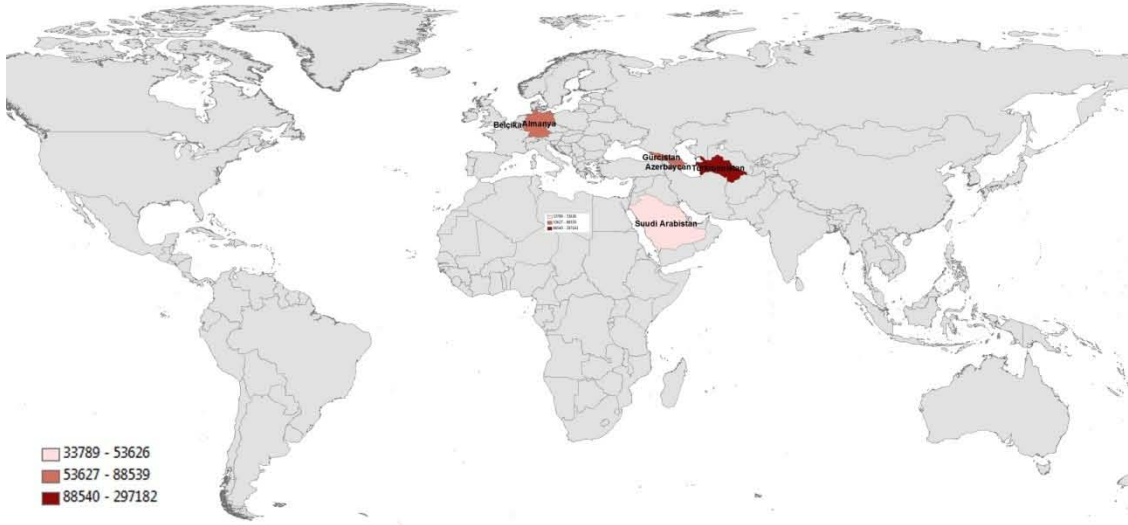
ÜLKE	2011 İHRACAT MİKTARI	PAY (%)
Rusya Federasyonu	6.724.753	12,5
Arjantin	4.453.813	8,3
Ürdün	4.213.829	7,8
Brezilya	3.587.685	6,7
Şili	3.452.514	6,4
İngiltere	3.045.372	5,7
Endonezya	2.676.500	5,0
İtalya	2.454.301	4,6
Mısır	2.196.783	4,1
Avrupa Serb.Bölge	2.173.810	4,0
Irak	1.939.980	3,6
İrlanda	1.908.919	3,6
Gürcistan	1.839.999	3,4
Peru	1.287.007	2,4
Azerbaycan	1.128.926	2,1
Suriye	815.404	1,5
Fransa	743.653	1,4
K.K.Türk.Cum.	735.024	1,4

" Kimya Sektörü Konya Karaman Bölgesinde ihracatta yeni girilen pazarlarda en iyi performansı gösteren sektör konumundadır."

Kimya Sektöründe Toplam İhracat Üzerinde Büyük Katkıya Sahip Ülkeler

2002

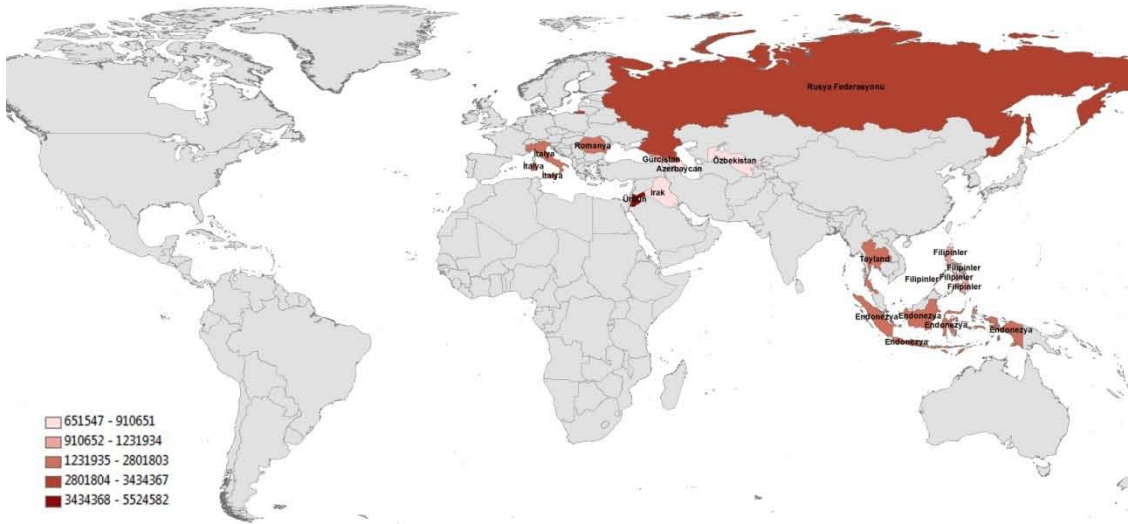
20

Kimya Sektöründe Toplam İhracat Üzerinde Büyük Katkıya Sahip Ülkeler

2007

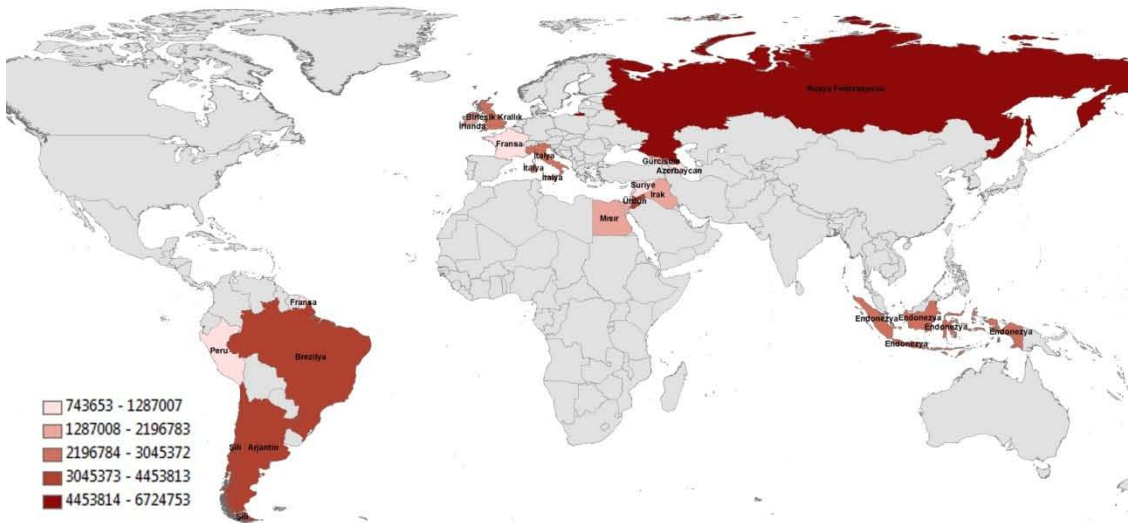
20

Kimya Sektöründe Toplam İhracat Üzerinde Büyük Katkıya Sahip Ülkeler

2011

20

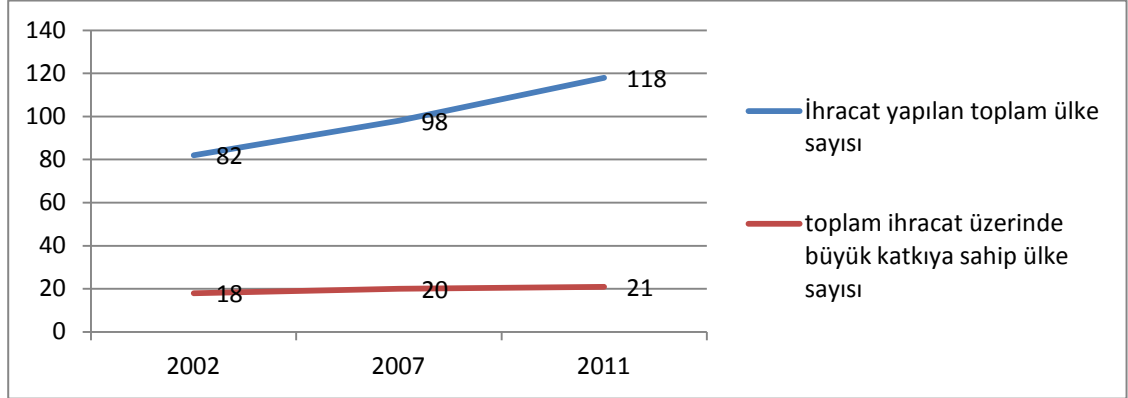

4.1.1.7 : Fabrikasyon Metal Ürünleri İmalatı Sektörü

Bu sektörde bölgede muhtelif mutfak eşyaları, sanayi tipi buzdolapları, depolama ve raf sistemleri, ev gereçleri, soba ve soba malzemeleri, kalorifer kazanları, güneş enerjisi kollektorleri, LPG tankı, akaryakıt tankları, gaz dönüşüm sistemleri, bağlantı elemanları ve av tüfekleri gibi ürünler imal edilmektedir. Bölgeden yapılan ihracatın %5.5 bu sektörde yaratılmaktadır.

vardır.

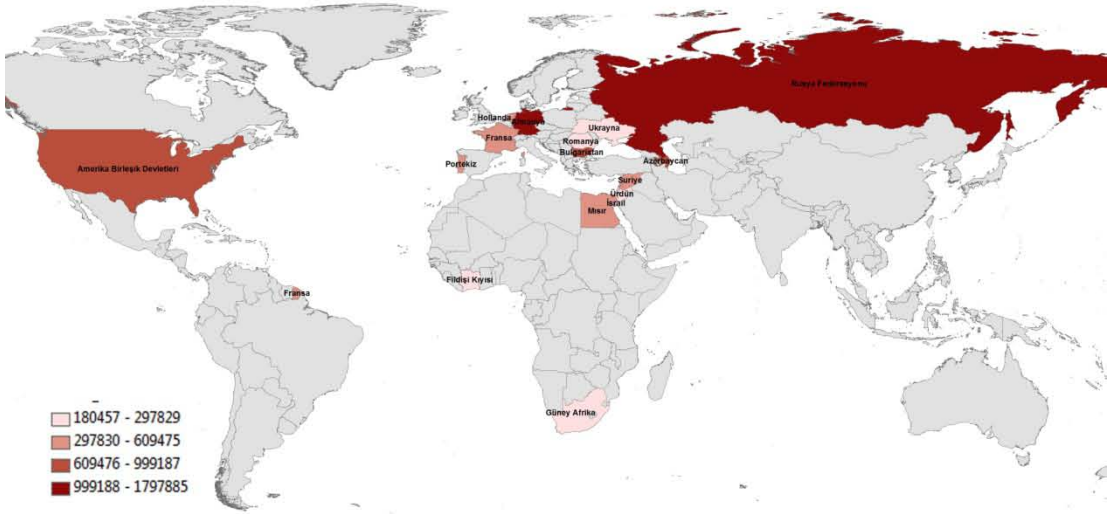
Grafik 19 : Fabrikasyon Metal Ürünleri İmalatı Sektöründe İhracat Yapılan Toplam Ülke Sayısı Ve Toplam İhracat Üzerinde Büyük Katkıya Sahip Ülke Sayısı

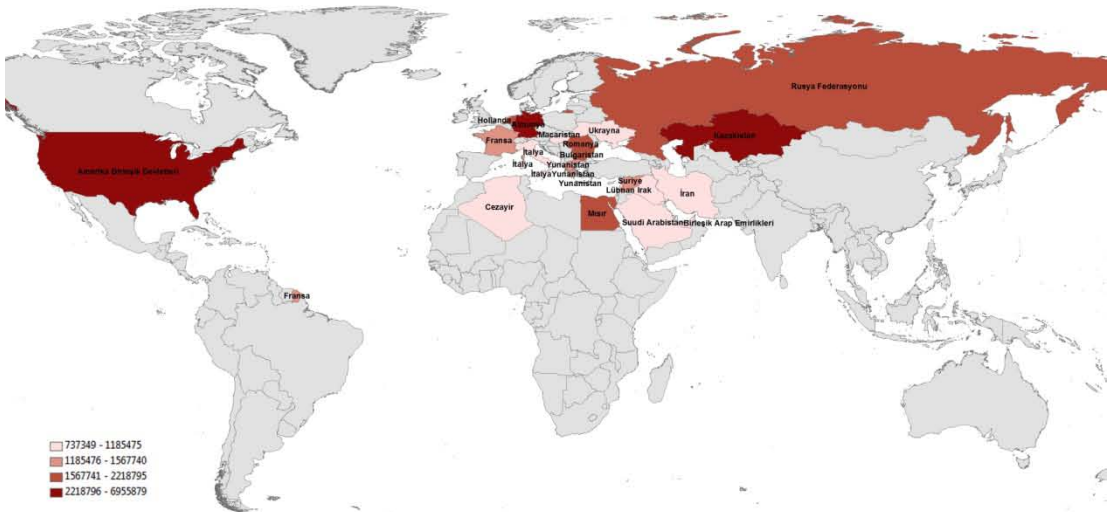
Tablo 13 : Fabrikasyon Metal Ürünleri İmalatı Sektöründe Toplam İhracat Üzerinde Büyük Katkıya Sahip Ülkeler

ÜLKE	2011 İHRACAT MİKTARI	PAY (%)
Almanya	8.571.563	11,1
Mısır	7.168.126	9,3
A.B.D.	5.397.638	7,0
Irak	5.385.110	7,0
İran	4.036.960	5,2
Rusya Federasyonu	3.650.116	4,7
İtalya	3.392.026	4,4
Suudi Arabistan	2.982.786	3,9
Türkmenistan	2.926.308	3,8
Lübnan	2.903.442	3,8
Ukrayna	2.672.286	3,5
Bulgaristan	1.637.545	2,1
Fransa	1.333.389	1,7
Hollanda	1.269.813	1,6
Yunanistan	1.187.708	1,5
Kazakistan	1.144.848	1,5
İngiltere	1.081.321	1,4
Cezayir	1.044.225	1,4
Çek Cumhuriyeti	1.008.448	1,3
Azerbaycan	983.708	1,3
Suriye	948.996	1,2

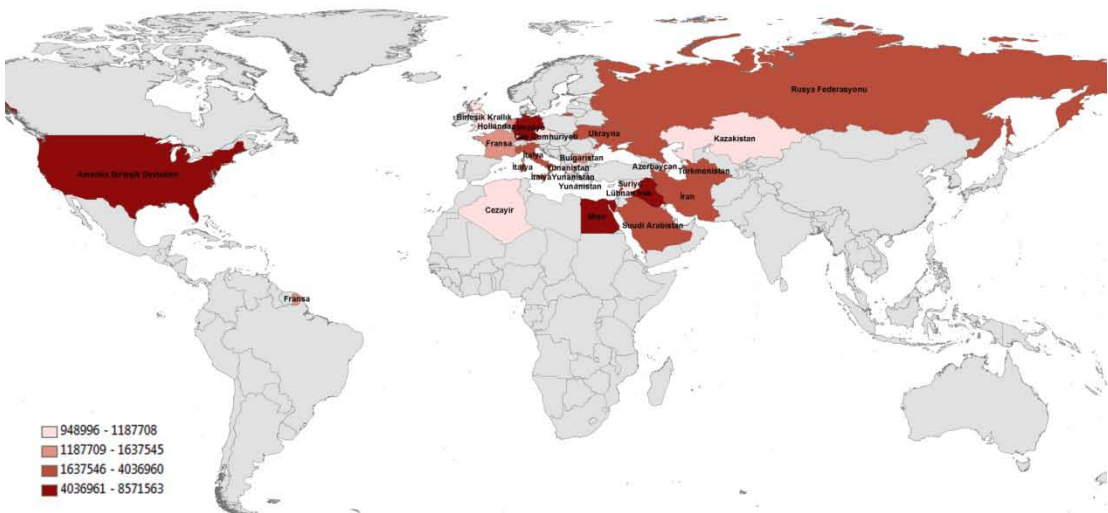
25 Fabrikasyon Metal Ürünleri İmalatı Sektöründe Toplam İhracat Üzerinde Büyük Katkıya Sahip Ülkeler 2002

25 Fabrikasyon Metal Ürünleri İmalatı Sektöründe Toplam İhracat Üzerinde Büyük Katkıya Sahip Ülkeler 2007

25 Fabrikasyon Metal Ürünleri İmalatı Sektöründe Toplam İhracat Üzerinde Büyük Katkıya Sahip Ülkeler 2011

5 KAYNAKÇA

- Türkiye'nin İhracat Performansı 2: Sektörel Bazda Çeşitlilik, Rekabetçilik ve Adaptasyon,TEPAV,2011
- Industrial Development Report , UNIDO, 2011
- Ulusal Sanayi Strateji Belgesi - 2011 2014, Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı,2010
- Konya'da İmalat Sanayinin Durumu ve Sorunları, Konya Kent Sempozyumu, Memiş KÜTÜKÇÜ, 2011